

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Versijnt maandelijks - Jaargang 81 - no. 12 - december 1979

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20. woorden f 6,50, elk woord meer 35 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op giro-nummer 823276 van de Ver tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 11 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand, voorafgaande aan de maand van plaatsing. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

TE KOOP: gebruikte Simplexkassen en gebruikte korven. Tevens koen wij alle soorten Ned. bijenhoning. C. van Holland, Dijkstraat 118, Veenendaal, tel. 08385-13795 b.g. 08385-10202.

IN- EN VERKOOP van bijenvolken, kasten en korven, honing en lege kasten en korven. J. C. Basten, Burg. Bouwenseweg 3, Horssen (Gld.), tel. 08874-1791.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij ARKADIA Lochem. Telefoon 05730 - 18 27/22 19.

TE KOOP: nieuwe en gebruikte 3-raamhoningsslingers nog voor de oude prijs. H. de Vries, Huize St. Gertrudis, Workum, tel. 05151-1252. Bellen van 13.30 - 14.30 uur en van 16.30 - 20.00 uur.

TE KOOP GEVRAAGD: alle soorten Honing, ten Klei, 't Voorhuis 36, Veenendaal tel. 08385 - 18215.

TE KOOP GEVRAAGD: partijen Nederlandse honing, o.a. koolzaad-, zomer- en heidehoning. Wij bieden hoge prijzen. HET BIJENHUIS te WAGENINGEN, tel. 08370 - 12863.

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al gauw

RUWE RAATWAS

rechtsreeks of in verenigingsverband naar

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

* U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken vóór de 10e van elke maand aan het Bijenhuis, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 82 32 76.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

De heer Veldhoen aan het werk. Zie het artikel „Bijenstand 'De IJssel' in Twello" elders in dit nummer.

Foto J. J. Speelziek.

TE KOOP: 3 Oostenrijkse plastic kasten, 2e-hands. Bestaande uit 3 verdiepingen + voerbakken; fsamen 100,—. Mw. G. Nelissen, Prof. Ritsema Boslaan 95, Utrecht.

Bijenstand Fa. H. T. van Dam & Zn., Jubega (Fr.), tel. 05165 - 13 82 kan U alles leveren voor de Moderne Bijenteelt.

Kunstraat, Bijenwoningen en Onderdelen uit eigen werkplaatsen.

Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen.

Tevens voor wederverkoop diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

BIJENSTAND „DE BIJENKORF” sinds 1897. Ruime sortering IMKERSARTIKELLEN en SPECIALITEITEN waaronder een KEURKOLLEKTIE-HONINGSLINGERS.

Ook in HONING zijn wij ruim gesorteerd n.l. ACACIAHONING f 6,50 p. kg, ZOMERHONING f 5,15 p. kg, HEIDEHONING f 12,— p. kg, BOEKWEITHONING f 4,85 p. kg, ROTANVLECHTBAND vanaf f 8,— per bos enz. enz.

Ons magazijn is open van 's morgens 8 tot 's avonds 9 uur van MAANDAG TOT EN MET ZATERDAG (DONDERDAG GESLOTEN). HOEVELAKENSEWEG 144 3784 WK TERSCHUUR (BIJ AMERSFOORT). Tel. 03426-1978 Postrekening nr. 2622.

INHOUD VAN DIT NUMMER

	pag.
Opfrissertje	243
Officiële mededelingen	245
Wie is het nieuwe H.B. lid v. d. Veluwe	
Moties Nrd-Zd Beveland	
Verenigingsonderscheidingen en erespelden	
Laatste Nieuws; 1e indruk symposium	246
Een zwerm van 10 pond	
Raamwerk	248
Proefneming met invertsuiker	249
Bijenmuseum Münsterthal	250
Bijenstand „De IJssel” in Twello	251
Ervaringen in Nieuw Zeeland	252
Kerstpuzzel	253
Imkerproblemen bij het zwermen	254
Onderwijs - voorlichting en demonstratie	256
Inhoud Jaargang 81	258
Afdelingsnieuws	260

HET MAANDELIJKSE OPFRISSEERTJE

GAT Vlieg Spleet OPENING

Bij de behandeling van dit onderwerp schijnt voor wat betreft de benaming het criterium te liggen bij "vliegen", waartoe nu eenmaal een doorgang in een bijenwoning aanwezig moet zijn.

De grootte hiervan blijkt secundair te zijn, zoals de woorden gat, opening en spleet dat differentiëren.

Ook thans zien we hierbij nog grote contrasten. De korfteelt demonstreert dat wel zeer duidelijk met vliegopeningen van nauwelijks twee vingers breed.

Zelfs binnen de kastimkerij zien we grote verschillen; een Langstrothkast kan zijn opening variëren en bezit 's zomers een toegang over de volle lengte met een hoogte van maar even 20 mm. Gedurende het winterseizoen wordt die opening beperkt door een verkleinblok, dat niettemin een flinke opening overlaat. Schehle, die ook met dit kasttype werkt, gebruikt een zgn. gazen verkleinblok, waarmee hij 's winters de grote opening muizendicht houdt.

Onze huidige enkelwandige kast, zoals Wageningen die levert, heeft een vliegopening over de volle lengte (380 x 20 mm), die gedurende de winter met een verkleinblokje muizendicht kan worden gemaakt.

De originele Simplexkast heeft daarentegen slechts een doorgangshoogte van 7 mm, die erg aan de nauwe kant is. De tekening voor deze kast werd gemaakt aan het einde van het korvtijdperk.

De toegang tot de bijenwoning heeft echter meer functies dan het in- en uitvliegen voor de bijen. De opening is de mond waardoor het volk ademt. Is het volk sterk en de mond klein, dan zien we massa's ventilerende werksters, die voor een aanvullende ventilatie zorg dragen. Maken we de opening groter, dan verdwijnen de ventileersters en kan de uitwisseling van zuurstof tegen koolzuur weer automatisch plaats vinden en uiteraard ook de te warme lucht tegen frisse lucht.

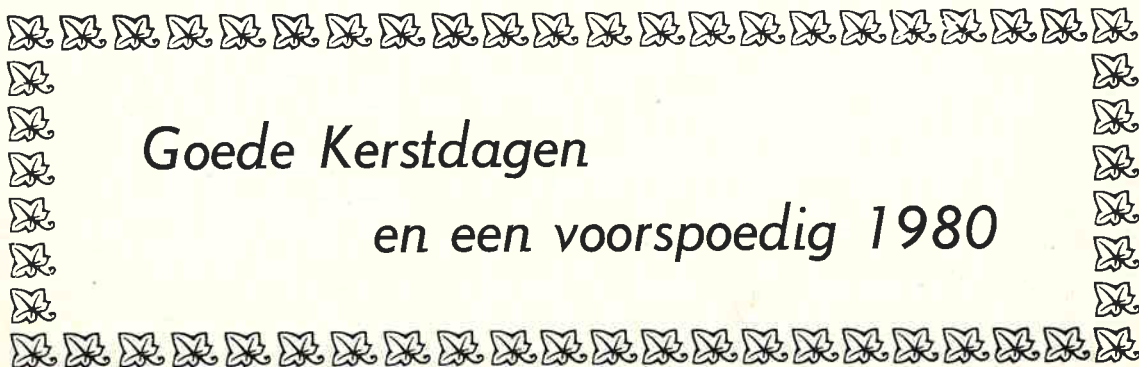
Nu ook dit onderdeel van de bijenwoning meer aandacht had verkregen volgen er experimenten. Men ondernam zelfs proeven met bijenkasten, waarvan de bodem nagenoeg geheel werd vervangen door fijnmazig gaas.

De bekende redacteur van de NWDIZ, Eickmeyer, die enkele jaren geleden veel publicaties wijdde aan deze experimenten, schreef daaraan voorafgaande dat hij zijn hart vast hield voor de gevolgen.

Dat kan nooit goed gaan voorspelde hij, maar kijk wat er gebeurde. De proefvolken verbruikten weliswaar iets meer wintervoer, doch kwamen kerngezond de winter uit en bezaten stuk voor stuk een vroeger en groter broednest dan hun soortgenoten in kasten zonder gazen bodem.

Voor een niet onaanzienlijk deel schrijft men dat resultaat toe aan de betere uitwisseling van zuurstof tegen koolzuur. Gelijktijdig constateerde men, dat er aldus ook een betere afvoer van vocht had plaats gevonden.

We kunnen hieruit de conclusie trekken, dat een vliegopening over de volle lengte van de kast de voorkeur geniet en dat de hoogte gedurende het actieve seizoen zeker 20 mm moet zijn. Gedurende hoogtijdagen op het fruit, koolzaad en dergelijke drachten, als de bijen massaal in- en

uitvliegen, zien we duidelijk, tenminste als we niet met mini-volkjes werken, dat zo'n ruime opening beslist geen overbodige luxe is.

Dat geldt evenzeer tijdens het indampen van nectar en suikerwater, waarbij zeer veel vocht moet worden afgevoerd.

De aanvullende bodemventilatie oefent op het volk geen enkele nadelige invloed uit, integendeel, deze kan alleen maar worden aangemerkt als een welkome aanvulling bij de luchtverversing.

Die bodemventilatie wil ik in verband met het reizen nog even apart bezien, daar bij het reizen nog steeds veel gebruik wordt gemaakt van de zgn. bovenreisramen.

In geen der omringende landen, noch elders ter wereld heb ik ooit bovenreisramen zien gebruiken, en terecht, want wat gebeurt er bij het plaatsen van zo'n reisraam?

Denkt u hierbij maar eens aan die reizen naar het fruit en het koolzaad, waarbij men 's morgens in het prille voorjaar in alle vroegte vertrekt, soms bij temperaturen waarbij de handschoenen nauwelijke gemist kunnen worden.

Bij het plaatsen van het bovenreisraam verdwijnt alle warmte uit de kast, warme lucht stijgt immers op en in minder dan geen tijd zit zo'n bijenvolk te vernikkelen van de kou.

U weet toch dat in het broednest een temperatuur van 35 °C gehandhaafd dient te blijven! (Nosema!)

Het is dan ook geen wonder, dat er enkele dagen na het plaatsen van de kasten dikwijls dode bijen en larven voor de kast liggen. Meestal valt dat niet op of, zoals men zegt, het stelt niets voor; bedenk dan wel dat de meeste lijken door de bijen verder weg werden gesleept.

Dit jaar vertelde mij op de heide nog iemand, dat het een normale zaak is als er een aantal bijen sneuvelen bij het reizen. Bij mij is zoiets abnormaal en gebeurt dat gelukkig niet.

's Avonds laat sluit ik de vliegplanken en plaats de kasten op de aanhangwagen, waarna ze 's morgens vroeg weggebracht worden. Geen geklungel met daken en reisramen én beslist geen dode bijen. Na het plaatsen op het drachtveld, als de bijen weer rustig zijn, gaan de vliegplanken open en er is geen kou aan de lucht.

De bijen zijn er overigens aan gewend dat de luchtverversing aan de onderzijde van de kast plaats vindt (vliegopening en bodemventilatie) en dat geschiedt eveneens tijdens het reizen. Een bovenreisraam zet hun hele systeem van airconditioning op de kop, brengt ze dikwijls in paniek om over afkoeling van het broed maar verder te zwijgen.

Wat de vliegplank betreft, die dient voldoende breedte te hebben, bijv. 10 cm; de bijen hebben

dan een ruime aanvliegmogelijkheid, speciaal op windereige drachtvelden.

Zo'n vliegplank, waarop regen en zon vrij spel hebben, heeft geen enkele invloed op Nosema, zoals ik onlangs las; geen enkel onderzoek heeft zoiets ooit aangetoond.

Het is een zinvolle zaak de vliegplank „op te ruwen“, zoals ik dat in het buitenland wel eens heb gezien. In geval van een natte, dus gladde vliegplank (na het indampen of regenen) komt het nog wel eens voor dat bijen op hun rug terechtkomen, met de vleugels op de vliegplank blijven kleven en er het leven bij inschieten.

Natuurlijk moet een goede vliegplank enigszins hellen om het water af te kunnen voeren.

Hoewel het niet direkt met het onderwerp zelf heeft te maken, wil ik toch het belang van een vlieggat over de volle lengte en een losse bodem ook in ander verband aanbevelen.

In landen waar men gebukt gaat onder de Varroa-ellende werkt men ten gerieve van een snelle voorjaarsdiagnose intensief met bodemlagen (Stockwindeln).

Men schuift daarbij, voorafgaande aan de inwintering, via de vliegspleet een stuk geplastificeerd papier, dat geen vocht opneemt (vroeger gebruikte men ook asfaltpapier), op de bodemplank, dat zo mogelijk juist voor de reinigingsvlucht weer moet worden weggenomen. Aan de hand van hetgeen dan op dat papier wordt aangetroffen kan een snelle diagnose worden gesteld op de eventuele aanwezigheid van Varroa-mijten.

Het plaatsen van deze bodemlagen is in enkele bedreigde gebieden in Duitsland van overheidswegen verplicht gesteld. Een losse bodem, die men in het voorjaar even omwisselt, verschaft uiteraard dezelfde mogelijkheden.

Dit was dan een vrijblijvend praatje over de toegang tot het bijenvolk. Wil men zich hier verder in verdiepen, dan adviseer ik in dit verband vele waarnemingen op de eigen stand te doen en gewoon uit te proberen wat de resultaten zijn onder diverse omstandigheden.

Na enkele jaren onschuldig experimenteren komt u van zelf tot een goede oplossing en dat is altijd beter dan dat men zich een bepaald systeem laat aanpraten.

De volgende keer gaan we praten over de watervoorziening en na nog één artikel hopen we de reeks van opfrissertjes dan af te sluiten.

Jan van de Veluwe.

SLUITING BIJENHUIS TUSSEN KERST EN NIEUWJAAR

Secretariaat, kantoor, winkel, magazijn en werkplaats van het Bijenhuis zullen tussen Kerstmis en Nieuwjaar gesloten zijn, dus vanaf maandag 24 december 1979 tot en met dinsdag 1 januari 1980.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

WIE IS HET NIEUWE HB-LID VOOR DE VELUWE?

Toen het nog een open vraag was wie de ontstane vacature zou gaan bezetten was het bij de „ouderen” wel duidelijk, dat de nieuweling een echte Veluwnaar moest zijn, als bestuurder een goed organisator en vanzelfsprekend een uitstekend imker.

Na enig aftasten bleek de heer Wim Campen aan deze hoge eisen te voldoen, en wat belangrijker was, hij was bereid zich met volledige inzet voor deze functie ter beschikking te stellen.

Wim Campen is een geboren en getogen Veluwnaar en als voorzitter van de afdeling Ugehelen weet hij niet alleen „waar de imker de honing haalt”, maar ook theoretisch staat hij zijn mannetje, want behalve de bekende diploma's beginnend en gevorderd imker (evenals zijn vrouw Marian) is hij thans bezig met de opleiding voor leraar bijenteelt.

Van beroep is hij als technicus (product-manager) werkzaam in de computer-branche, waarbij hij de imkerij als tegenhanger van zijn dagelijks werk ziet.

Met zijn echtgenote besteedt hij veel vrije tijd aan microscopisch onderzoek van bijen (Nosema, mijtziekte, vleugelonderzoek van zijn Carnica's e.d.).

We spreken de hoop uit dat Wim Campen met zijn jeugdig (33 jaar) élan in de toekomst veel zal betekenen voor de Vereniging en in het bijzonder voor de groep Veluwe.

J. J. Speelziek, alg. voorz.

Moties van de afdeling Noord en Zuid - Beveland voor de jaarvergadering in 1980.

1. Afdelingen moeten statutair het recht hebben zich te laten inschrijven bij de Kamer van Koophandel in de betreffende provincie. Dit om o.a. volgende redenen:
 - het verkrijgen van subsidies van provincie en gemeente;
 - eigendommen en eventuele gronden die in bezit komen van een afdeling als bezit van deze te laten.
2. Het per provincie instellen van een team dat lagere scholen bezoekt. Samenwerking zoeken met personen die reeds op dit terrein werkzaam zijn. Het team moet in ieder geval uit een leraar bijenteelt en enige afdelings-bestuursleden bestaan.
3. Een commissie te benoemen die de afdelingen die Imkersdagen organiseren adviseert.
4. Spreiding van personen in de verschillende bestaande commissies. Zo mogelijk over meerdere afdelingen regionaal spreiden, m.n. deskundigen e.a.
5. Op de a.s. ledenvergadering vooraf sprekersbriefjes in laten leveren. Zo mogelijk een 2e en 3e ronde over bepaalde onderwerpen. Stemmen alleen door afgevaardigden en degenen die daartoe gerechtigd zijn. Stemmen met briefjes waarvan de kleur het aantal stemmen weergeeft.
namens het bestuur,
J. Spaan sekr.

Prae-advies van het Dagelijks Bestuur:

- punt 1: is in behandeling bij de ad-hoc Commissie Huishoudelijk reglement (incl. Statuten).
- punt 2: Een dergelijk team kan door iedere afdeling c.q. groep worden opgezet.
- punt 3: Er zijn richtlijnen voor het organiseren van de Nationale Imkersdag.
- punt 4: Wordt reeds toegepast (zie in dit verband de notulen van de vorige H.B. vergadering).
- punt 5: is in behandeling bij de ad-hoc Commissie Huish.Regl.

Afdelingen, die deze moties willen ondersteunen, dienen dit voor 30 december aan het secretariaat kenbaar te maken.

ERESPELDEN EN VERENIGINGSONDSCHIEDINGEN

Aan de volgende personen werd in het jaar 1979 een erespeld, wegens een jarenlange actieve bestuursfunctie, of een verenigingsonderscheiding, wegens een langdurig lidmaatschap van de vereniging uitgereikt. De heer R. Habing, Zuidvelde.

afd.: Groningen: dhr G. de Wilde.

afd.: Nieuw-Schoonebeek: dhr G. J. Thiele.

afd.: Nunspeet: dhh J. den Herder, W. den Herder, O. Ottens.

afd.: Warnsveld: dhh A. van Engeland en H. J. Regelink.

afd.: Sneek: dhh W. Veninga, T. Bajema, J. Cuperus, Mr H. W. Kuipers, E. J. Bootsma, H. J. Haagsma, B. van Kalsbeek, H. de Vries.

afd.: Reggedal: dhh J. W. Assink, J. H. Kooiman, A. C. Bonake, J. H. Hanepen, Pastoor v. d. Brink, A. Meyer, J. Bittink, J. H. Alink, J. H. Bannink, H. Hendriksen, H. J. Berendsen, H. Smit.

afd.: Apeldoorn: dhh S. Jonker, H. A. Looman, K. van Alteren, H. Bekker, A. J. Boom.

afd.: Dordrecht: dhh A. C. G. de Groot, G. Groenenboom.

afd.: Gorssel: dhh J. A. Lensink, A. J. Silvoid, E. Stormink.

afd.: Veluwezoom: dhh L. Rozeboom, H. Ansink, W. Rol.

afd.: Varsseveld: dhh H. Becking, G. J. Grond, W. T. Jansen, J. J. Jolink, J. W. Anneveld, Joh. ten Brinke, B. ter Maat, J. W. Jansen, G. Wessels, G. Masselink, G. J. Looman, W. J. Mebelder, G. H. Wessels.

afd.: Vroomshoop: dhr W. Jansen.

afd.: Heiloo e.o.: dhh T. J. Duinmeijer, C. van der Hoek, C. W. Meijne.

afd.: De Wouden: dhh A. de Bruin, A. J. v. d. Bos, Tj. Bosma, L. de Jong, J. Peenstra.

afd.: Voorne-Putten: dhh J. van Buren, Chr. Eendenburg, W. Hazelbag, J. de Jong, A. P. Moree, L. Padmos.

afd.: Ugchelen: dhh S. H. van Ee, H. K. Dolman, J. Klopman, T. Klopman, G. Kool, A. C. Timmers, A. van Putten, B. Zweers.

LAATSTE NIEUWS

Eerste indrukken van ons 1e SYMPOSIUM te Wageningen, gezien door de bril van P.A.M.

Het symposium, dat 24 november te Wageningen gehouden werd was een groot succes.

Twee à driehonderd belangstellenden volgden vol aandacht de voordrachten. Voorzitter J. J. Speelziek wist alles keurig in het tijdschema te houden.

Prof. Dr. J. de Wilde sprak op bijzonder onderhoudende wijze over „Standaardbijen”. Mede tijdens de discussie (b)leek het, dat hij ook als pedagoog en didacticus, mogelijk zelfs als wetenschappelijk artiest, uitstekend in het leven geslaagd zou zijn. De moeilijkste vragen liet hij soms door de meest simplistisch denkende toehoorders beantwoorden.

De heer Geskes liep weer eens warm voor „zijn” bevruchtungsstation. Gezien zijn inspiratie en aspiratie, had hij ook de gehele dag kunnen vullen.

Tegen lunchtijd vertoonde de heer Visch een film met mondelinge toelichting over de kunstmatige inseminatie van een bijenkoningin.

Na de middagpauze confereerde Drs. Beetsma over de bouw van redcellen. De belangrijkste conclusie voor de praktijk, vooral bij toepassing van de „Aalster Methode” houdt in, dat de eerst geboren koninginnen nogal eens onvolwaardig kunnen zijn. Bij specifieke koninginneteelt zouden de beschikbare larven niet ouder dan één dag mogen zijn.

Dr. H. Velthuys hield een betoog over „De invloed van koningin en werkbijen op het functioneren van het bijenvolk”. De feromonen, afscheidingsprodukten van de mandibulaire en andere klieren bepalen voor een groot deel het handelen en wandelen van een bijenvolk.

Door de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland wordt hard gewerkt aan een brochure, waarin inleidingen en discussie zijn opgenomen. (ongecorrigeerd)

EEN ZWERM VAN TIEN POND

Gedurende de eerste dagen van september was het prachtig herfstweer en aangetrokken door het zonnetje had ik bij wijze van afwisseling de fiets van stal gehaald om eens te kijken hoe mijn bijen op de heide het maakten.

Alles stond er keurig bij, er werd goed gevlogen al honingde de hei niet. Besloten werd vrijdag de uitlaten te plaatsen en zaterdag de bijen weer naar huis te halen. Het was dan immers de achtste, want de tiende september behoren de bijen weer thuis te zijn.

Op de terugweg, voor de verandering nu niet over Uddel, doch via Gortel, kwam ik door Weenum, waar Jan van 't Hek in de luwte van twee grote linden voor het huis zijn pijpje zat te roken.

Als je de „ouwe Jan” ziet kun je moeilijk zonder meer doorrijden, met het gevolg, dat ik even later eveneens onder de linden zat.

Weldra konden we beiden constateren dat het bier weer best smaakte, trouwens na zo'n fiets-tochtje van een kleine veertig kilometer ben je wel rijp voor een verfrissing. Het was daarbij een genot om even in de schaduw te mogen vertoeven.

Veel behoefte je bij Jan van 't Hek niet te zeggen, want die heeft en... houdt het woord, overigens beslist niet ongezellig.

Een schrijver zou zo achter elkaar een bijenroman kunnen vullen.

Van heidezwermen, die tegenwoordig bij de kastteelt zelden meer voorkomen, kwamen we op voorjaarszwermen. Menige imker verspeelt dan nog wel eens een voorzwerm of een „brommer”, zoals Jan hem noemt. Vooral in deze streek met zijn vele imkers en amateurs hangt er nog wel eens een in de bomen.

Daar was Jan nooit vies van en als de kans zich voordeed, dan was hij er als de kippen bij, en meestal met succes.

Eens pikte hij een zwerm van 10 pond, zoals hij zei, en dat was de mooiste zwermstunt van zijn leven.

Niet lang na de laatste oorlog, hij was nog net geen 65, toen kwam er bij het „Boshuus” een telefoontje, met de boodschap dat er bij de ingang van het Paleis een fikse zwerm hing.

Het was rond 1 juni en in die tijd had hij een transportfiets met een paar zwermkiepsen altijd klaar staan voor het geval dat... In driftig tempo reed hij naar Het Loo en ja, precies voor de hoofdingang stonden een aantal mensen in de lucht te staren.

Naderbij gekomen bleek er een kanjer van een zwerm te hangen, maar wel een meter of tien boven de begane grond! Aan een dikke tak van een beuk had deze zich vastgezet.

Onder de toeschouwers ontwaarde hij Gaart Polbroek, de tuinman van Het Loo, eveneens imker, die hem met een grijns op zijn gezicht vroeg of hij „effe die brommer kwam scheppe”. Zo, dat was dus die rakker van dat telefoontje naar het „Boshuus”. Maar ja, nu moet je niet denken dat onze Jan op zijn achterhoofd was gevallen. Hij krabde zich eens achter de oren en stapte naar de wachtmeester, een boom van een marechaussee in een mooi zwart pak met zilveren tressen, die voor de hoofdingang op wacht stond. Al droeg onze Jan geen uniform (wel had hij vroeger bij de huzaren gediend), toch was hij een figuur waar gezag van afstraalde en dat bleek ook in dit geval.

„Zeg meester,” zei Jan tegen de wachtmeester, „jij bent toch verantwoordelijk voor die doorgang hier”, waarop deze moeilijk anders kon zeggen dan „Ja, daarvoor sta ik toch hier”.

„Wel,” zei Jan, „stel je voor dat er aanstonds iemand van het Koninklijk Huis in een open wagen passeert en die 10 pond bijen vallen van schrik uit de boom. Kun je je voorstellen wat er dan gebeurt en wie dan de klos is?”

Niet meer geheel zeker van zichzelf en zich opeens bewust wordend van het grote gevaar in die boom, zei de wachtmeester: „Vertel jij dan maar eens, hoe je die bom bijen daar vandaan krijgt”.

Heel laconiek zei Jan „Das toch gien probleem, dat weet elke boerepummel, en dat zak oe nou es krek vertelle. Je pak de tillefoon, je belt de brandweer en zegt dat er een groot gevaar dreigt en dan zal Jan van 't Hek wel voor de rest zorge”.

De wachtmeester drukte op de alarmschel en in een oogwenk kwam er een collega, die na een korte woordenwisseling in de looppas terugging.

Nog geen tien minuten later kwam er een grote ladderwagen met zwaailichten de oprit van Het Loo inrijden en stopte precies onder de zwerm bijen.

Het publiek was inmiddels aangegroeid, iedereen stond naar boven te staren.

Jan pakte zijn grote kieps, klom in het bakje van de ladderwagen en werd naar boven geschoven. Een paar seintjes aan de man van het laddermechanisme en weldra bevond hij zich recht onder de zwerm.

Met behulp van zijn stompje sigaar hield hij de zwerm onder controle en met de blote hand veegde hij de hele zwerm in één slag van die dikke tak. Hij wankelde even, doch gelukkig was het bakje van de ladderwagen aan alle zijden van een stevige leuning voorzien. Weliswaar kwamen er een aantal bijen in zijn nek terecht, doch wie daar op let is een kniesoor.

Even later stond hij triomfantelijk op de begane grond en toonde de vele belangstellenden het gevaarlijke wonder, waarop iedereen met ontzag toekeek en voorzichtig terugdeinsde.

Terloops zei hij tegen vriend Gaart Polbroek „Harstikke bedank jong, as je weer es zo'n goeie brommer heb, dan bel maar weer”. Hij doekte de zwerm op, bond hem op het hekje van zijn fiets en keerde huiswaarts.

Het verhaal zal hij wel menigmaal verteld hebben, want inhoud en woordkeus getuigen er van, dat het avontuur steeds mooier wordt.

Toen ik hem een beetje ongelovig vroeg of die zwerm inderdaad wel tien pond woog, want eigenlijk is een vijfponder al een beste, stond hij op en kwam even later terug met een foto, gemaakt door een van de ooggetuigen.

Een schitterende foto, ingelijst en wel, waarop Jan trots met zijn buit stond en de nieuwsgierigen de inhoud toonde, en werkelijk de kieps stond praktisch bol van de bijen, al was het natuurlijk geen tienponder.

Toen kwam het slot van het verhaal; een ooggetuige had die foto gemaakt en er één exemplaar van verzonden aan Paleis Het Loo. Jan, alom bekend, werd persoonlijk ontboden om hem in ontvangst te nemen. Wat die mijnheer, afkomstig uit Haarlem, er allemaal had bijgeschreven, daar is hij nooit achtergekomen. In ieder geval had Jan van het Paleis als bewijs van zijn vaderlandslievend ingrijpen toch maar een leuk aandenken gekregen.

Gaart Polbroek kon dat verhaal nooit erg goed verstouwen, het gewettigde vermoeden was nl. dat de zwerm uit zijn stal afkomstig was.

Na deze welverdiende en gezellige onderbreking was ik blij per fiets te zijn gegaan, want het was niet bij één pilsje gebleven.

Jan van de Veluwe.

Kaarsentrekkerij -
Imkerij
„De Rit”
Roelen (Betuwe)
tel. 03448-1653

Groot- en detailhandel van:
Kunstraat
Bijenwas, Bijenkorven,
Bijenwaskaarsen (gerold en gedompeld)
Honing
Honingzeep
Mede (= honingwijn)
Honingcrème, pit, kandelaars enz.

RAAMWERK

DE BIJ EN HAAR VLEUGELS — 1

In de vliezige pleurieten aan beide zijden van de tweede en derde borstring (meso- en metathorax) ontspringen behalve de poten vier met zeer kleine donshaartjes bezette en toch vrijwel doorzichtige vleugels, waarvan het gewricht (vleugelwortel of -stift) tegen stof en andere onreinigheden wordt beschermd door een vleugelschub of -kapje (tegula).

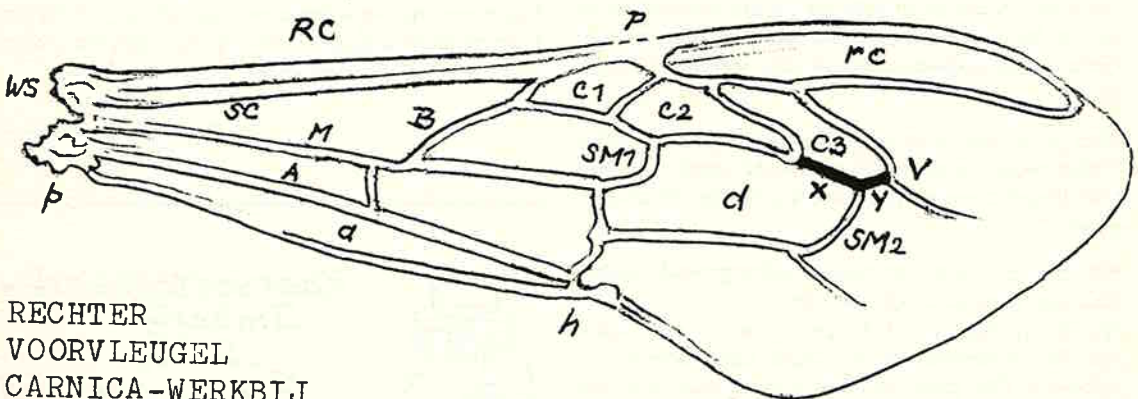
Deze aanhangsels of extremiteiten zijn wel gepaard, maar niet — als antennen en poten — geleed. We noemen ze daarom imaginale (imago = volwassen insect) organen, omdat de larvale inmiddels geheel of gedeeltelijk werden afgebroken. In feite zijn het echter geen aanhangsels, maar bladvormige uitstulpingen of huidplooiën van de cuticula of het integument (skelethuid), die in principe bij de larve reeds aanwezig waren als verborgen orgaanbeginsels, de zgn. imaginale schijven.

Deze zakvormige uitgroeiingen van de opperhuid (epidermis) gaan na de verpopping over in dubbele vliezen. Dit gebeurt bij alle Endopterygota (Binnenvleugeligen), waartoe de Vliesvleugeligen (Hymenoptera), dus ook de bijen behoren.

De buitenwand van de vleugels wordt, zoals gezegd, gevormd door een bovenste en een onderste chitinelamel of -membraan, die aan de vleugelranden in elkaar overgaan.

Bij de larve is er tussen de lamellen aanvallig een holle ruimte met kanalen in aanleg, waardoor bloed (bloedlacunen), tracheeën (adem- of luchtbuisjes) en zenuwen de zich ontwikkelende vleugel bereiken. Bij het imago is de holle ruimte verdwenen en de kanalen raken sterk gesklerotiseerd (vleugeladeren of venae) en dienen dan hoofdzakelijk tot versterking van de vleugel, waarin bloedvaten, tracheeën en zenuwen overigens gehandhaafd blijven. Het zij aanzicht van de vleugel (diameter) vertoont zich dan als een totaal van convexe richels en concave verdiepingen.

In elke vleugel bevinden zich drie gestrekte hoofdaders, t.w. de voorrandader (costaal ader), middenader (mediaal ader) en achterrandader (anaal ader). De costaal ader wordt versterkt door de onderrandader (subcostaal ader). Wanneer de voorrandader radiaal ader wordt genoemd heet de onderrandader costaal ader! De anaal ader is langer dan de mediale, ontspringt in een knotsvormige chitinstift, de achterrand- of anaalpijler, en loopt vervolgens in een bocht (anaalhoek) door de vleugelbuis. De costaal ader en de mediaal ader worden verbonden door de basaal ader, die het vleugeloppervlak vanuit het aangrijpingspunt (basis) als eerste dwarsader steunt. De onderlinge verbinding tussen anaal en mediaal ader wordt gevormd door de submediale of teruglopende

RECHTER
VOORVLEUGEL
CARNICA-WERKBIJ

RC voorrandader -
radiaal- of costaalader
B binnenrandader -
basaalader
M middelader - mediaal-
ader
A achterrander -
anaalader
SC onderrander -
subcostaal- of
costaalader

SM teruglopende aders -
submediale aders
rc voorrandcel of -veld -
radiaal of costaal veld
d middenveld -
discoidaalveld
a achterrand - anaalveld
c cubitaalvelden
WS vleugelwortel of -stift
met tegula

p achterrand- of anaal-
pijler
h anaalhoek
P pterostigma
V vleugel- of cubitaal-
index (x : y)

aders, twee in de voorvleugel en één in de achtervleugel.

De vleugeldelen tussen de aders heten cellen of velden. Zo spreekt men van een voorrand-, costaal- of radiaalveld, een midden- of discoïdaalveld en een achterrand- of anaalveld. Daar-tussen bevindt zich het cubitaalveld, verdeeld in drie cellen, waarvan de geknikte basis van de derde cubitaalcel van grote taxonomische waarde is voor de bepaling van het ras bij een selectieve teelt van de Honingbij.

Het aderstelsel is niet overal vast aaneengesloten, zodat de vleugels op die plekken des-gewenst gevouwen kunnen worden.

De **vleugel- of cubitaalindex (V)** is één van de 8 kenmerken voor de juiste bepaling van een bijenras.

Deze wordt verkregen door vast te stellen hoe vaak y in x is begrepen, anders gezegd het quotiënt van $x : y$.

De 3e cubitaalcel van de werkbij bij noordelijke rassen is kort en breed, bij de Carnica lang en smal, daardoor is de index resp. kleiner dan 2 (gem. 1.7) en groter dan 2 (gem. 2.7), terwijl voor de Italiaanse bij als tussenvorm een gemiddelde van 2.3 geldt; voor de Kaukasische bij tenslotte ligt dit getal rond 3 en hoger.

Volgens richtlijnen van de Deutscher Imkerbund (DIB) dient de vleugelindex van noordelijke rassen bij de werkbij duidelijk onder 1.9 en bij de dar onder 1.5 te liggen, voor het Carnica-ras of de Krainer bij moeten deze waarden boven 2.4 en 1.7 uitkomen. Chr. Maillie.

- Propolis
- Pollen
- Gelée Royale
- Natuurlijke vitaminen
- Mineralen
- Enzymen
- Lecithine
- Linogistine
- Alle reform artikelen
- Met honing geroosterde muessli
- Natuurlijke cosmetica

Verkoopkantoor **LINOgistine** produkten,
Langsom 20, Amsterdam Sloten
tel. 020 - 158439 en 15910

PROEFNEMING MET INVERTSUIKER

Gedurende de winter 1978/79, waarin temperaturen voorkwamen tussen de -10 en -20 °C, vond een proefneming plaats met zgn. invert-suiker, in dit geval met het bekende Belgische produkt Trimoline.

Aan deze proefneming werd deelgenomen door de heren J. A. Krabbenborg, C. Pater Jzn., C. J. van Schip en J. J. Speelziek.

Elk der deelnemers ontving een jerrycan met 25 kg Trimoline, waarmede volgens afspraak twee volken zouden worden ingevoerd. Verzocht werd naast de proefvolken twee vergelijkingsvolken te plaatsen.

Blijkens uitgebrachte verslagen waren er bij geen der vier deelnemers belangrijke verschillen aantoonbaar. De bewering dat bij extreem lage temperaturen sprake zou zijn van zeer harde kristallisering, waardoor opname van het voedsel door de bijen niet meer mogelijk zou zijn, werd daardoor gelogenstraft.

Detailverschillen van enkele rapporteurs:

- iets langzamere opname dan van gewone suiker;
- nettere opslag in de raten en geen braam-raat;
- geen uitgelaten vlieggedrag voor de kast, zoals bij het invoeren met gewone suiker;
- het gebruik van invertsuiker is aanmerkelijk praktischer dan het gebruik van gewone suiker; invertsuiker wordt direct uit de jerry-can in de voerbak gegoten.

Conclusie:

Deze zeer beperkte proef toont aan dat het gebruik van invertsuiker geen problemen oplevert, integendeel, in enkele gevallen zou het zelfs kleine praktische voordelen opleveren. Proef-nemingen en gebruik elders dienen nauwlet-tend te blijven gevolgd. Voorlopig is de prijs van dit produkt in tegenstelling tot die van ge-denatureerde suiker van dien aard, dat zelfs afname in grote hoeveelheden voor de door-snee-imker niet lonend is.

J. J. Speelziek.

ATTENTIE

De inzendtermijn van kopij en advertenties voor het Groentje eindigt op de 10e van elke maand voorafgaande aan de maand van plaatsing.

BIJENMUSEUM MÜNSTERTHAL IN HET ZWARTE WOUD

Op de terugweg na onze vakantie bezochten wij het dit jaar geopende Bijenmuseum Das Bienenkundliche Museum und die Imker-Lehrschau im Münsterthal. Het is gevestigd in het vroegere raadhuis en ligt in een prachtige omgeving. Alleen de weg er heen is al de moeite waard. Mooi golvend heuvelland met bossen, akkers, kleine dorpjes en schilderachtige Zwarte Woud-boerderijen. U weet wel, van het koekoeklok-model.

Wij zijn komende van Basel bij Mühlheim rechtsaf langs vele kleine weggetjes er heen gereden. Op de terugweg zijn we iets noordelijker over Krozingen weer op de autobaan gekomen.

De „bekannte und anerkannte Imkermeister Karl Pfefferle" (u kent die naam wel uit het Groentje) en „Hauptlehrer Schäfer" hebben het museum ingericht. Dat hebben ze prachtig gedaan! Een naamgenoot van Karl is Eugen Pfefferle, voorzitter van de afdeling Münsterthal.

De geschiedenis van de bijen en de bijenteelt wordt zeer duidelijk getoond met vele voorwerpen en schilderijen. Zo vinden we reproducties van grotschilderingen en ook hoe een oergemaal een beer ontmoet, die hem net even voor was bij het leeghalen van een bijennest in een holle boom. Ook zien we hoe de bijen in het bos in holle bomen werden gehouden. Later werden deze holle bomen thuis gehaald, en men had de eerste „Klotzbeute". Daarna ontstonden de korven die in vele vormen en maten te zien zijn.

Pas in het begin van de vorige eeuw kwamen de kasten met losse bouw in gebruik. Dat was een geweldige ommezwaai! Enkele bekende namen: Dzierzon 1811-1906; Berlepsch, de bijenbaron 1815-1877; Mehring 1816-1878 (kunstraat); Hruschka 1819-1888 (honingsslinger); Gravenhorst 1823-1898 (boogkorf); Langstroth 1810-1895 (werkte in Amerika).

Het aantal kastsoorten is legio. U kunt er daar verschillende van zien, sommige erg ingewikkeld. Toen de losse bouw zich ontwikkelde waren de maten van de raampjes ook allemaal anders. Iedere uitvinder had daar natuurlijk zijn „bewijs" voor. In Duitsland is men dit nog steeds niet geheel te boven. Ook achterbehandelingskasten worden nog vrij veel gebruikt. Er wordt nu echter flink propaganda gemaakt voor

de bovenbehandelingskast, zoals onze simplex en spaarkast. In Nederland liggen we wat deze zaken betreft een flink eind voor; wij hebben eigenlijk maar twee vormen van de bovenbehandelingskast, beide met dezelfde raampjesmaat.

Verder was er een lokaal, waar men veel gegevens vindt over ratenbouw en broednest. Er zijn verschillende interessante afbeeldingen te zien van o.a. het broednest in het voorjaar en de zomer- en de wintertros.

Dan wordt er natuurlijk veel aandacht besteed aan het bijenhouden zelf. We vinden foto's van de bruidsvlucht. Verder zien we de verschillende soorten koninginneteelt-kastjes enz. Ook is er een model van de doorsnede van een bij om het „binnenwerk" te bestuderen en van een vergrote achterpoot, zodat we nog eens goed kunnen zien hóé nu eigenlijk het stuifmeel in het korfje terecht komt.

Dan is er ook een kamer, waarin ons wordt getoond hoe nuttig de bijen zijn, o.a. in verband met de bestuiving, en hoe de verschillende produkten van de bijen werden en worden gewonnen. Er staan daar slingers, persen enz.

Bij de uitgang kochten we een potje honing (500 gr.) voor D.M. 6,—. Honing van de heer Pfefferle werd erbij gezegd.

Het is erg de moeite waard een bezoek aan dit museum te brengen wanneer U volgend jaar die kant op gaat met vakantie. Het is open (althans zo was het dit jaar) op woensdag, zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur. Telefoon dhr. Pfefferle: privé 0736-1457, op zijn werk 07633-6001. In ADIZ van juli 1978 staat een uitgebreid artikel over de opening van dit museum met vele foto's, vandaar!

S. Fontein, Rheden.

IMKERSAGENDA

26 januari	Slotdag van de cursus asp.-Honingkeurmeester/-es te Wageningen.
9 februari	Instructiedag voor de ziektenbestrijdings- en preventieteam, Lab. voor Entomologie te Wageningen.
29 maart	Algemene Vergadering te Wageningen.

HET ZOEKLICHT OP

BIJENSTAND „DE IJSSEL” in TWELLO

Onder deze naam stichtte de heer Schadd in 1906 te Twello, aan de Rijksstraatweg tussen Apeldoorn en Deventer, een bijenstand. Dat hier een kundig imker aan het werk was kon al spoedig worden afgeleid aan een 17-tal bekroningen, die hij nog datzelfde jaar op diverse tentoonstellingen wist te behalen.

Schadd werkte met genormaliseerde Tukkerkasten, die hij in eigen bedrijf maakte, evenals de kunststraat, waarvoor hij over een Rietschewalsmachine beschikte.

Deze destijds moderne imker had bovendien een magazijn met een uitgebreid assortiment imkersmaterialen; hij leverde o.a. alle soorten bijenwoningen, kunststraat en honing.

In mijn naspeuringen naar deze eens zo vermaarde bijenstand ontdekte ik juist onder Twello, aan de noordzijde van de Rijksweg A1, de bijenstand van de heer H. Veldhoen. Een opmerkelijke automobilist zal deze stand vanaf de snelweg zeker wel eens hebben opgemerkt.

De heer Veldhoen zet de traditie van Schadd in Twello a.h.w. voort, waarbij zijn bijenstand zich zelfs nog dichterbij de IJssel bevindt dan de toenmalige IJsselstand van Schadd.

De heer Veldhoen bezit bijna 150 bijenvolken, waarvan altijd nog een 20-tal in korven, die hij gedurende het winterseizoen zelf vervaardigt.

De grote stand bevindt zich hemelsbreed op (gelukkig) juist 5 km afstand van mijn bijen, waarbij de heer Veldhoen opmerkte dat we in deze contreien over een zeer rijk en gemengd, natuurlijk drachtgebied beschikken, hetgeen ik uit eigen ervaring volledig kon beamen.

Een kleine imker met slechts enkele volken behoeft, ook al woont hij dichtbij Veldhoen, daarom nauwelijks met zijn volken te reizen.

Bij een bezoek aan zijn imkerij, die vanaf de weg slechts gekenmerkt wordt door het bordje „Honing te koop”, komt men al snel tot de ontdekking dat hier van een grootschalige opzet sprake is, hetgeen echter door de begroeiing van vele drachtplanten aan het oog van de voorbijganger wordt onttrokken.

De vele imkersattributen buiten- en binnenshuis getuigen ervan, dat in het imkersbedrijf wat Veldhoen met zijn zoon exploiteert een allround vakman rondloopt. Zijn bijenboeken, waarover ik tijdens het gesprek mijn oog liet gaan, gaven er blijk van dat hij ook de theoretische zijde van het imkersvak niet verwaarloost.

Op zijn bedrijf in de gemeente Voorst (waartoe Twello behoort) houdt hij zich voornamelijk bezig met de handel in bijenvolken en honing. Voor de overige imkersartikelen kan men terecht bij de Welkoop aan de Iordenseweg in Twello, waar sinds kort een depot van onze Vereniging is gevestigd.

Zo heeft de eens zo bekende en onlangs hernieuwde afdeling Voorst (nu weer ca. 25 leden) iets van haar oude glorie teruggekregen. J.J.S.

EERSTE LEDENLIJSTEN BINNEN

Bij het ter perse gaan van dit nummer waren de volgende ledenlijsten en quotum binnen. Bennekom, Borne, Gorssel, Hardinxveld / Giessendam, Hoogezand, Laren (Gld.), Lemmer, Nijverdal, Ootmarsum, Winterswijk, Wichmond / Vorden, Warnsveld en Voorst.

MEDEDELING VAN DE REDACTIE

De redactie biedt haar excuses aan voor de onvolkomenheden, die in het nummer van november zijn geslopen. De heer T. A. Visch is H.B. lid voor Twente, dus niet voor Drente. De Heer Campen is per 10 oktober jl. in functie getreden en begint als zodanig niet eerst in januari a.s.

ERVARINGEN IN NIEUW-ZEELAND

Ingevolge het verzoek eens iets te vertellen over mijn ervaringen in Nieuw-Zeeland betreffende het houden van bijen aldaar en de werkwijze zal ik trachten dit zo goed mogelijk weer te geven.

Het was mij twee jaar geleden al opgevallen, dat in dat wonderbaar mooie land aan het andere eind van de wereld veel bijenhouders zijn. Overal op het Noorder- en het Zuidereiland staan veel kasten verspreid, steeds in kleine groepen van ca. 10 stuks.

Veel Nederlanders daar houden bijen, maar ook anderen zoals Engelsen, Schotten, Ieren enz. Er zijn er wel die meer dan 1000 kasten hebben, die altijd op dezelfde plaats blijven staan, omdat het klimaat daar zeer gunstig is. Het Noordereiland is subtropisch en het Zuidereiland iets kouder, maar over het algemeen is het ook daar gunstig voor de bijen.

De kasten zijn fors en degelijk; meestal hebben ze twee broedkamers en ik zag er wel die daarop 4 tot 5 honingkamers hadden staan. Enorme kasten, maar de opbrengst is ook enorm groot. Naast de ons ook bekende klaver heeft men daar ook honing van Rewarewa-, Pohutukawa-, Manuka-, Rata-, Niue Island-, Buttercup-, Kahami-, Tawari- en Lotus-bloemen; de laatste

tijd was er ook veel vraag naar bladluishoning. Bij een vriend van mij die 420 kasten heeft heb ik twee dagen gewerkt om nieuwe koninginnen in te brengen, wat als volgt gebeurt. Uit de twee broedkamers wordt de koningin opgezocht, deze wordt in de onderste broedkamer gebracht, dan een plank erop en bij de andere wordt een nieuwe koningin ingebracht. Deze zit in een klein plastic doosje met 5 bijen, afkomstig van een speciaal station (kosten 4 dollar, dat is ongeveer f 8,50). In dat doosje zit een beetje melasse en voordat ze in de kast gaat wordt een klein stukje plastic weggesneden en de bijen doen het andere werk. Na enige tijd loopt de koningin in deze moerloze bovenkast en wordt geaccepteerd na ca. 2 à 3 weken. Als er volop dracht is wordt de plank tussen de kasten weggehaald en komt er een rooster op, zodat de koninginnen niet bij elkaar kunnen komen. Dan worden de honingkamers erop gezet en kunnen de inmiddels zwaar geworden volken gaan halen. Regelmatig worden de kasten gecontroleerd en de volle bovenbakken verwisseld tegen lege.

Ziekten kent men daar niet, ik heb er naar gevraagd; alleen had men ook daar last van wespen en ik kon nog enkele afdoende middelen opgeven om daar het hoofd aan te bieden. Ik ben in grote honingopslagplaatsen geweest en moest constateren dat alles met zorg en zeer schoon behandeld werd. In dit prachtige land, acht keer zo groot als Nederland met zijn 3 miljoen inwoners, is nog veel plaats voor mensen die willen werken en ik ben gaarne bereid nadere inlichtingen te verschaffen.

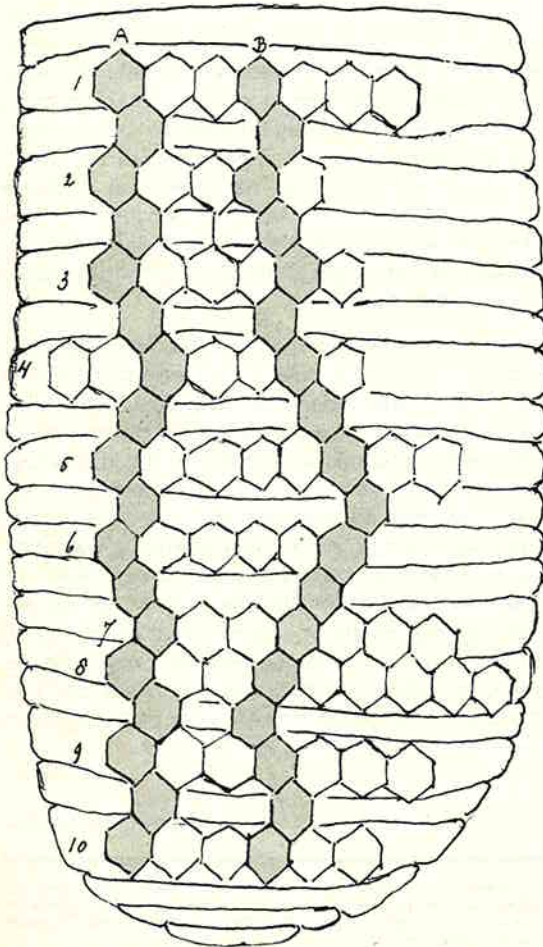
W. G. Nijboer, Velp.

KERSTPUZZEL

Vriend Immenga vertelde me deze zomer een sterk zwermverhaal. Hij had met grote moeite zijn ladder in de pereboom gemanoevreerd. Bovenin hing de zwerm al een poosje; er was zelfs enige ratenbouw. Halsbrekende toeren bezorgden hem angsten, die tot in de slaap doorwerkten. Zijn droom in die nacht kon hij me de volgende morgen ook nog illustreren. Die tekening geef ik hieronder weer. De stijlen van de ladder waren verwrongen, de sporten uitgerekt, alle blijkbaar uit wascellen bestaande, en de zwermkieps angstig groot. We gaan nu dit spookbeeld voor onze puzzel gebruiken.

Voor u is er niets spookachtigs aan. U vult op stijl A van boven naar beneden in: het hart van onze vereniging (18) (dat uit twee woorden bestaat), en op stijl B een rubriek van ons maand-schrift (18). Op de sporten vult u van links naar rechts woorden in naar de volgende omschrijvingen:

1. Wat u hierin stopt (om de bijen te kalmeren), kost f 4,50 per kg. (7)
2. Voedingsbestanddeel in stuifmeel, nodig voor de groei. (5)
3. Zit onder de zegeltjes, als eindproduct van 10. (6)
4. Kunstzwerm, b.v. volgens de methode Jacobs. (7)
5. Hiervan heeft de bij er 8, om bouwmate-riaal af te scheiden. (8)
6. Vergiftige bestanddelen bevattend, denk b.v. aan Reuzebereklaauw. (6)
7. Zo zenuwachtig moet u niet bij uw bijen zijn. (7)
8. Wat de bijen doen om een nieuwe omge-ving te verkennen. (9)
9. Druivesuiker. (7)
10. Wat de bijen uit de bloemen halen om er 3 van te maken. (6)

In uw oplossing graag deze tien woorden en de twee van A en B.

Wij zijn de heer T. J. van Minnen uit Assen bijzonder erkentelijk voor de samenstelling van deze Kerstpuzzel.

Zoals gewoonlijk moet uw oplossing uiterlijk 10 januari per briefkaart op het Bijenhuis zijn. Voor de inzenders van goede oplossingen zijn weer enkele prijzen beschikbaar, die eventueel bij loting zullen worden toegewezen. Veel succes!

Oplossing en prijswinnaars staan in het Groentje van februari 1980.

IMKERPROBLEMEN BIJ HET ZWERMEN

Er wordt wel geklaagd: Als ik een zwerm schep in een korf en ik kom er later weer bij dan is de korf leeg en de zwerm weg. De mening van die imker is dan meestal, dat hem de zwerm is afgelokt.

Die mening kan ik echter niet met hem delen. Het is mogelijk dat de bedoelde korf niet schoon is, d.w.z. niet vrij van wasmot, luis of mijt. Een korf of kast moet in het voorjaar, voor hij weer gebruikt wordt, eerst goed uitgezwaveld worden, zodat alle leven wat in die korf of kast aanwezig is goed dood is. Dan de korf of kast eerst een paar dagen laten luchten. Komt er een zwerm af, dan moet u die schepkorf van binnen goed nat maken met water, even laten uitlekken en u schept de zwerm er zo in. Als u het goed doet, zult u zien dat het zogenaamde aflokken een fabeltje is.

Wel kan het voor komen, als u één volk hebt en het gaat in de winter dood en u laat het staan zoals het staat, dat u de volgende zomer toch nog imker bent, omdat er een zwerm is ingevlogen. Dan moet u zich nog niet schuldig voelen en denken ik heb iemand een zwerm afgelokt. Dit is meestal een verloren zwerm, ook wel een „los zwerm” genoemd, die al dagenlang op zoek is naar een geschikte woning.

Ook zijn er veel klachten over het feit dat de bijen zo verschrikkelijk kwaad zijn. Waar kan dat aan liggen? Daar is een reden voor, maar die kan verschillend zijn. De meest voor de hand liggende reden zal zijn vuile, luis- of wasmotachtige korven of kasten, stalling op of nabij mieren nesten, geen uitbouw mogelijkheid, geen goede koningin en te veel en onvakkundig in het volk „omroeren”. Te veel met oude raten werken kan ook de agressiviteit van het bijenvolk sterk bevorderen. Geef daarom als de raten te donker worden nieuwe vellen kunstraat. Ja, zult u zeggen, maar zoals u schrijft gaan de zwermen er toch weer uit als de korf of kast niet schoon is. Dat is ook zo, maar het kan nog anders.

U schept een zwerm in een vuile korf en het weer gaat plotseling verslechteren. Wanneer het de eerstkomende dagen slecht weer blijft dan blijft de zwerm er in en gaat ook een beetje bouwen. Resultaat: een ontzettend kwaad volk, geen haaldrift, er komt niets van terecht.

Nog mooie uitgebouwde, lichtgekleurde raten kunt u het volgend seizoen rustig weer aan het bijenvolk teruggeven. Maar denk er wel aan

eerst in een gesloten ruimte goed te **zwavelen**. Daarna in ruim koud water voorzichtig onderdompelen en het water er voorzichtig weer wat uitschudden.

Ook vuile suiker- en voerbakken kunnen volgens mij ziektenbevorderlijk zijn.

Op de bijenmarkt in Driebergen zei een korf-imker tegen mij: „Ik vind korf-imkeren wel mooi, maar dat „rotgoedje” zwermt praktisch het hele jaar door.” Dat kan wel zo zijn, deels ben ik ook korf-imker, maar daar heb ik geen last mee.

Het was mij daar te koud om er verder op in te gaan. Maar waarschijnlijk heeft bedoelde imker te kleine korfjes en geen vergrotingsmateriaal. De korf moet niet al te groot zijn, maar door middel van opzetranden moet hij vergroot en verkleind kunnen worden. Dan moet evenals bij kasten alles van één maat zijn. Als er wel dracht is en ze kunnen niet verder naar beneden, gaan ze zwermen, zelfs met een jonge koningin. Geef ze 's zomers de ruimte en 's winters niet te veel. Een klein vertrek kunnen ze beter warm houden dan een groot. Zolang het in het voorjaar nog te koud is en de raten van onderen stomp zijn moet u de korf niet vergroten, want dan kunnen ze bijna niets meer halen. Er moeten dan te veel bijen thuis blijven om het broed warm te houden.

Ik doe het altijd zo met mijn volken. Normaal komen er drie zwermen af. De eerste doe ik in een kast (oude moer), de tweede in een korf, de derde in een schepkorfje, en die plaats ik vóór het hoofdvolk waar het afkomt, dan vliegt het moervrije volk zich op die plaats weer in. Dan 's avonds aan het hoofdvolk luisteren of er nog kwakers zijn, zo ja, niets doen. De volgende avond nog kwakers, weer niets doen. Totdat er geen kwakers meer zijn, dan zet ik het hoofdvolk van zijn plaats en leg een paar dunne latjes op de plank en klap meteen de zwerm op de plank en gelijk het hoofdvolk er weer op. Dat zijn altijd mijn beste volken. Dus niet meer dan twee zwermen van één kast of korf.

J. Grelling, Annen.

Afgelopen jaar is dhr Grelling overleden, wij hebben toch gemeend bovenstaand artikel van zijn hand te moeten opnemen, temeer daar hij een grote bekendheid genoot in het Noorden van ons land. Red.

Onderwijs- Voorlichting en Demonstratie

TWEDE ONDERWIJSDAG GESLAAGD

Zaterdag 27 oktober jl. leek ons Bijenhuis een overvolle bijenkorf. Leraren bijenteelt, praktisch imkers en bestuursleden, die met de cursus-administratie belast zijn, vulden het gebouw.

Na het welkomstwoord van onze Algemeen Voorzitter belichtte Ir. Pettinga diverse knelpunten bij het bijenteeltonderwijs, goede raadgevingen ontbraken niet:

— Realiseert u zich vooral dat de cursisten leken zijn en geef niet teveel theorie ineens.

— Van groot belang is de voor- en nabespreking bij het praktijkonderwijs.

— Het verdient aanbeveling eerst droog te oefenen, voordat men de cursisten in de volken laat werken.

— Propageer vooral niet het dragen van handschoenen tijdens de behandeling van de volken, maar zorg voor goede berokers.

— Ideaal is voor elke cursist een eigen volk of één volk per twee cursisten.

Naar aanleiding van hetgeen door Ir. Pettinga naar voren werd gebracht volgden heel wat vragen, die tot tevredenheid werden beantwoord door de spreker en de Commissie Onderwijs.

Tijdens de pauze werd de expositie van bijenboeken en tijdschriften druk bezocht. Ook was er de mogelijkheid om door een loupe het verschil in gegoten en gewalste kunstraat te bekijken. De heer Hoogstede demonstreerde het in elkaar zetten van een spaarkast.

Na de koffie met broodjes schonk de heer Pater, voorz. van de Commissie Onderwijs, uitgebreid aandacht aan de mogelijkheden tot het houden van een korte cursus.

Veel imkers hebben een beginners- en gevorderden cursus gevolgd en voelen de behoefte zich in bepaalde onderwerpen te verdiepen. Een speciale cursus over koninginneteelt, bijenziekten, drachtplanten e.d. sluit daarop goed aan.

Mogelijkheden om zo'n speciale cursus op te zetten en financieel rond te krijgen werden aangegeven.

Tenslotte gaf de heer Pater nog een kort overzicht van het te houden symposium over Koninginneteelt. In dit verband kwam de vraag naar voren de vroeger verschenen boekjes over dit onderwerp van de heren Wiegersma en Frankenhuizen opnieuw uit te geven. Beloofd

werd een en ander te bezien. In elk geval zal er een boekje verschijnen, waarin de belangrijkste uitkomsten van het genoemde symposium zullen worden opgenomen.

Al met al was deze tweede Onderwijsdag leerzaam door al hetgeen naar voren werd gebracht en gezellig door het onderlinge contact en de mogelijkheid tot het uitwisselen van ervaringen.

T. R.

LEERZAME INSTRUCTIEDAG ASP-HONINGKEURMEESTERS(ESSEN)

Zoals onze leden weten zijn er momenteel ruim 70 aspirant-honingkeurmeesters in opleiding. Zij assisteren bij de diverse honingkeuringen in den lande en doen als zodanig heel veel ervaring op. Zaterdag 3 november j.l. was er voor hen een instructiedag in het Bijenhuis te Wageningen. Zo'n 50 toekomstige keurmeesters waren daar aanwezig. In de morgenuren hield ons nieuwe honingcommissielid drs. Kerkvliet een interessante causerie over stuifmeelonderzoek in honing en de eisen waaraan honing volgens de Keuringsdienst van Waren moet voldoen. Deze causerie ontlokte veel vragen in de discussie. 's Middags vertelde de heer J. A. Krabbenborg het een en ander over bijenwas en hoe deze op keuringen wordt gekeurd. Daarna werden er keuringsteams gevormd, die ieder voor zich een 25-tal honinginzingingen moesten keuren. Voordien had een officiële jury bestaande uit de heren J. Duijvetter, R. H. Geskes en J. A. Krabbenborg de honing en was gekeurd.

Nadien was er een nabespreking over de keuringsresultaten. Tussendoor was er gelegenheid om honingsoorten te proeven, honingliteratuur in te zien en honing door de microscoop te bekijken o.l.v. de heer Kerkvliet. In het algemeen waren de aanwezigen van mening dat het goed zou zijn in 1980 de keuringsnormen en -regels onder de loupe te nemen. Dit zal voorgelgd worden aan de Commissie Honing van onze Vereniging. Het was een bijzonder geslaagde, leerzame en sfeervolle dag. Inmiddels gaan onze aspirantkeurmeesters(essen) verder met zich op dit gebied te bekwamen.

De eindtest zal plaatsvinden op zaterdag 26 januari 1980, eveneens in het Bijenhuis te Wageningen.

C. P.

CURSUSSEN

Voor een cursus beginners kan men zich opgeven bij:

Afd. Groningen: P. Kamstra, Verl. Hereweg 169, Groningen, tel. 258654, toestel 497.

Afd. Zwolle: A. H. Hartman, Beukenallee 15, Zwolle, tel. 18867, aanvang februari 1980.

Afd. West-Friesland: G. Hiemstra, Hoorn, tel. 02292-1734.

Afd. Bommelerwaard: G. v. d. Linden, Waaldijk 13, Zuilichem, tel. 04187-1423, aanvang februari 1980.

Afd. Lunteren: R. van Laar, Achterstraat 53, Lunteren, tel. 08388-3094.

Afd. Heiloo: W. Hanraads, H. van Ginhovenstr. 18, Castricum, tel. 02518-56379.

Afd. Zelhem: B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle, tel. 05736-479, aanmelden vóór 5 januari 1980.

Afd. Boskoop: W. W. Grootendorst, Rozenlaan 59, Boskoop, tel. 01727-2359.

Afd. Ede: A. R. M. van Rooyen, Kreelseweg 71, Ede, tel. 08380-21076.

Afd. Frederiksoord: K. P. de Bruijn, De Hoek 5, Vledder, tel. 05212-1641, aanvang februari 1980.

Afd. Wageningen: H. Evenboer, Grintweg 253, Wageningen, tel. 08370-15611.

Afd. Hoogeveen/De Wijk: L. Hester, Boslaan 33, Zuidwolde, tel. 05287-1747.

Voor de cursus gevorderden kan men zich opgeven bij:

Afd. Voorne-Putten: K. van Rij, Zeeweg 19, Rockanje.

Afd. Zwolle: A. H. Hartman, Beukenallee 15, Zwolle, tel. 18867.

Afd. West-Friesland: G. Hiemstra, Hoorn, tel. 02292-1734.

Afd. Heiloo: W. Hanraads, H. v. Ginhovenstr. 18, Castricum, tel. 02518-56379.

Afd. Zelhem: B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle, tel. 05736-479, aanmelden vóór 5 januari 1980.

Afd. Wageningen: H. Evenboer, Grintweg 253, Wageningen, tel. 08370-15611.

Afd. Apeldoorn: N. Meboer, Oude Zwolseweg 70, Apeldoorn, tel. 055-216218.

Afd. Hoogeveen/De Wijk: L. Hester, Boslaan 33, Zuidwolde, tel. 05287-1747.

Voor andere cursussen kan men zich opgeven bij:

Afd. Boskoop; strovlechtskursus: W. W. Grootendorst, Rozenlaan 59, Boskoop, tel. 01727-2359.

Afd. Apeldoorn; strovlechtskursus: N. Meboer, Oude Zwolseweg 70, Apeldoorn, tel. 055-216218.

Afd. Bommelerwaard; strovlechtskursus: G. v. d. Linden, Waaldijk 13, Zuilichem, tel. 04187-1423.

Afd. Groningen; koninginneteelt, bijenziekten en anatomie van het bijenlichaam: P. Kamstra, Verl. Hereweg 169, Groningen, tel. 258654, toestel 497.

Afd. Bunnik; honing, cursus bestaande uit 3 lessen (in Utrecht): C. Pater Jzn, Achterdijk 22, Bunnik, tel. 03405-1305.

Afd. Bunnik; klein fruit, cursus bestaande uit 12 lessen (in Utrecht): idem.

Afd. Hoogeveen/De Wijk; korfvlechten: L. Hester, Boslaan 33, Zuidwolde tel. 05287-1747.

De lezer schrijft

IMKER WORDT WAKKER ! (II)

(je bijen gaan er aan)

Ik schrok wakker

Met afgrijzen het verslag van de heer Fontein gelezen in het septemnummer over de be(mis)handeling van bijen in het Bijeninstituut van de Universiteit te Stuttgart.

De heer Fontein citerend: „Het deed mij denken, ik kon er niets aan doen, aan de vetmestingsproeven in de varkensteelt”.

Nu, mij deed het spontaan denken aan lampkapjes en trommelvellen van mensenhuid!

En om u te bezweren, dat ik hier geen politiek bedrijf, voeg ik er meteen aan toe, dat ik me eveneens heb afgevraagd, wat voor zinloze experimenten in ons eigen land wellicht worden uitgevoerd.

Wat zijn dat eigenlijk voor soort mensen? Alleen maar vakidioten, die hun „onmenselijke” ideeën met welk materiaal ook, wensen te realiseren?

Wie heeft er nut van die proeven ?

Is imkeren voorshands niet een kwestie de imme in zijn natuurlijke gedragingen te ondersteunen tot nut van de imme, de natuur en op de allerlaatste plaats de individuele mens?

Waarom tolereren onze Duitse imkerbroeders dergelijke uitwassen? En wat doet onze bloed-eigen „Vereniging tot BEVORDERING der Bijenteelt” eigenlijk?

O ja, braaf en vlijtig de exotische ziektes opsporen en de zieke volken vernietigen, en niet te vergeten „medicijnen” uitdenken. Knappe lui hoor, daar niet van!

Maar al eeuwen lang hebben ongeletterde imkers GEZONDE bijen gehouden.

Laten we er gezamenlijk wat aan gaan doen, door:

- bij alle imkersverenigingen in de ons omringende landen aan de bel te trekken. Dat kan b.v. door de noodkreet van de heer Fontein in de landstaal naar de nationale imkersverenigingen te zenden;
- en daarbij de verantwoordelijke persoon of het instituut met naam en toenaam te publiceren;
- ons te bezinnen op een betere controle van bovenaf of binnenuit, want zeker in dergelijke instituten lopen ook fatsoenlijke wetenschappers rond, die dan wel eerst door ons wakker geschud moeten worden!

N. G. Thewissen.

KUNSTRAAT

Ruim 100 jaar geleden stierf Johannes Mehring (1815-1878), de uitvinder van de kunststraat. Hij was meester-schrijnwerker, d.w.z. hij maakte meubels en kasten van fijne houtsoorten. De door hem gemaakte meubels met de initialen J. M. waren zeer zorgvuldig en degelijk gemaakt. Behalve meubelmaker was hij ook een verwoed bijenhouder. Hij deed verschillende onderzoeken en uitvindingen, waarvan hij de gegevens publiceerde.

Een van zijn uitvindingen was de kunststraat. Voor niet-ingewijden: De vertikaal door het bijenvolk gebouwde raten hebben in elke raat een middenwand, waarop ongeveer horizontaal de celwanden van de zeshoekige cellen zijn gebouwd. Wanneer deze middenwand niet door het bijenvolk wordt gebouwd maar kunstmatig wordt gemaakt noemen we die wand kunststraat.

De celindrukken van de bodem van de cellen zijn in deze middenwand geperst, zodat de bijen daarop gemakkelijk de celwanden kunnen bouwen. De kunststraat wordt gemaakt van zuivere bijenwas en is dus niet van kunststof gemaakt, zoals de naam misschien doet vermoeden, want kunststof accepteren de bijen niet. De celvormen werden door Mehring in hardhout gesneden. Daarvoor was groot vakmanschap nodig, omdat een onder- en een bovenkant nodig was, zoals bij een wafelijzer. Na veel geëxperimenteer kwam hij zover, dat hij ruim 100 vellen kunststraat per dag kon maken. Hij verkocht deze kunststraat voor een gulden per dozijn. De vormen plus toebehoren om zelf kunststraat te maken voor elf gulden. Jammer dat ik niet weet hoeveel een gulden toen waard was! In Frankenthal in het Erkenbert-Museum wordt nog zo'n vorm bewaard. Frankenthal ligt dicht bij Kleinniederheim, de geboorteplaats van Mehring. Beide plaatsjes liggen ten zuiden van Worms.

De uitvinding werd een groot succes. In 1859 schreef Mehring in een „bijenblaadje“, dat hij zoveel brieven kreeg uit binnen- en buitenland, dat het hem niet mogelijk was alles te beantwoorden „omdat ik tot die stand behoor in de maatschappij, die er op is aangewezen te leven van het werk van zijn handen“.

Mehring had natuurlijk veel was nodig om aan de aanvragen van kunststraat te kunnen voldoen. Zijn volken moesten dus veel bouwen en om te bouwen is er dracht nodig! Die was er in Frankenthal niet altijd. Daardoor kwam hij op het idee om zijn bijen te voeren. Zo behoort Mehring met enkele anderen ook tot de pioniers van het suiker-voeren.

Uit: ADIZ, mei 1978.

S. Fontein, Rheden.

Verkoopadressen

Depot afd. Assen:

J. H. Lubbers, Bosstraat 66, 9401 PV ASSEN, tel. 05920-17162.

Depot H. Troost:

Rollecaterweg 13, Nieuwleusen, tel. 05296-1580.

Depot G. J. L. ten Cate:

Verzetstraat 60, Vriezenveen, tel. 05499-3040.

Depot Enschede:

H. H. Schutte, Sportlaan 22, Enschede, tel. 053-318165, afhalen; vrijdags van 18.00 uur t/m 19.00 uur.

Depot Reggedal:

H. J. Haanen, de Hogenkamp 2, Goor, tel. 05470-5576.

Depot afd. Gorssel e.o.:

G. J. Lensink, Deventerweg 7, Gorssel, tel. 05759-1283.

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle, tel. 05736-479.

Depot afd. Epe:

Coöp. Novaco (Welkoop) Paasvuurweg 7, Epe, tel. 05780-12317.

Depot West-Betuwe:

J. M. W. v. Aalst, Walgtsestr. 31, Varik, tel. 03445-1369. Open zat. 14.00 t/m 16.00 u. en na tel. afspraak.

Depot afd. Bunnik-Houten:

B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, tel. 03405-1742.

Depot Nunspeet:

Th. G. Veenstra, Schaeppanlaan 47, Nunspeet, tel. 03412-4037.

Depot Oirschot:

A. Pel, 't Kasteeltje 3, Oirschot, tel. 04997-2096.

Depot Boerenbond-Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, Nijmegen, tel. 080-777793.

Depot Noord-Holland:

H. S. Homburg, Velserduinweg 165, IJmuiden, dagelijks van 13.00 - 16.00 en na tel. afspraak.

Donderdags gesloten. Tel. 02550-21530.

Depot "Prommelsluis" afd. Schouwen-Duiveland:

C. L. v. d. Wekken, Provincialeweg 5, 4321 SM Kerkwerpe, tel. 01110-4821.

Depot Noord & Zuid Beveland:

C. Smits, Steenweg 23, Schoren, tel. 01102-1427.

Depot Apeldoorn

Coöp WELKOOP Iordenseweg 57 Twello tel. 05712-1531.

INHOUD

Jaargang 81 - '79

APIDOLOGIE

Stertselen en bloemengeuren 40
De monddelen van de honingbij 92, 120, 144
Wetenschappelijk onderzoek 160
Zwermvangen door lawaai 169
De actieradius van bijen 179
De borst van de bij 230
De bij en haar vleugels 248

BEDRIJFSMETHODEN

Aalster-methode 14, 15, 186
Methode Van der Palen 15
Veldproef met zwermverhinderende „trosramen” 18
Methode Van den Brink 31
Grootimker Signor Piana 65
Imkermeister Walter Deichmann 73
B.K.-methode 169
Bijenstand „De IJssel” in Twello 241, 251

BESTUIVING/BIJENWEIDE

Voedselstrategie 12
Eerste Noordhollandse studiedag 55, 151
Bestuivingsregeling 77
Bestuiving van rode klaver 115
Het zaadfonds: Groot succes! 146
Bestuiving door vleermuizen 168
De indirecte betekenis van de honingbij 194

BIJENRECHT

De bijen en het recht 162
Veluws tiendrecht op zwermen 180
Het plaatsen van volken en de Alg. Politie Verordeningen 227

BUITENLAND

Argentinië 64	Midden-Oosten 78
Brazilië 65	Nieuw Zeeland 252
Canada 90, 212	Sovjet-Unie 69
Dld, West- 64	Spanje 64
Engeland 167	Ver. St. 99, 115, 212
Israël 189	Zweden 65
Mexico 65	Zwitserland 99, 114

DIVERSEN

De Ned. Club van Bezige Bijen 17
Bijenproblemen in Z-Afrika 17, 86
Kerstpuzzel 32, 253
Oude Groentjes 50, 136
Boskoop Show 62
Film „De bij hoort erbij” 81, 83
Apimondia-congres Athene 84, 137, 219, 225
Recept honing-ontbijtkoek 91
Naweeën van de barre winter 97
Nat. Imkersdag Goes 117, 138, 163, 166, 177, 208
Musea 136, 250
IBRA: Bee World + Apicult. Abstr. 167
TV-programma's over bijen 181
Afd. Ugehelen en de WNF-Rangers 198
Dia-series 212, 234

Vrienden van Ambrosiushoeve 160, 181, 217, 232
Bijen vrij 228
Kamerlid op de bres voor imkerij 229
Nicotinevrije sigaretten 237
Met de bijen op het zwembad 238

DRACHT

Stertselen en bloemengeuren 40
Honingoogst in bebouwde gebieden 44
Een impasse in de dracht 107

DRACHTPLANTEN

Basilicum 183	Klaver, Rode 115
Bereklaauw 153, 213	Koolzaad 94, 156, 167
Boon, Veld- of Paarde- 137	Lamsoor 211
Goudsbloem 123	Mariadistel 17
Heide 142, 168	Meidoorn 195
Klaver, Honing- 89, 147	Wilg 73

HANDEL/MARKTEN/KEURINGEN

Een honingwikkel 13
Honingdag Wageningen 77
Handelsoverzicht 136, 159
Nat. Imkersdag Goes 158
Richtprijzen voor honing 159
Honingkeuring Reggedal 197, 239
Honing- en bijenmarkt Eerbeek 261
Stichtse Imkersdag 218, 238
Honing- en bijenmarkt Bussum 219
Honingtent. Assen 260
Honing- en bijenmarkt Epe 261

HISTORIE/FOLKLORE

De bij als totemdier 37
Odin en de honingwijn 39
Bijenhouders-Gilden 78
Lunteren, bakermat van de Veluwe (vaderlandse) imkerij 142
Zwermvangen door lawaai 169
Korf-raadsels 213
Jan van 't Hek 90 jaar bijeman 216
De gouden hanger van Malia op Kreta 221, 223
Bijenstand „De IJssel” in Twello 241, 251

HONING/SUIKER

De zuurgraad van de nectar-neerslag 12
Het suikergehalte van de nectar 40
Honingoogst in bebouwde gebieden 44
Grootimker Signor Piana 65
Legbatterijen voor bijen 69
Imkermeister Walter Deichmann 73
Honing afnemen 81, 234
Honingdauw 89
Een suikerpraatje 131, 155
Heidehoning, vergeet het maar! 236
Proefneming met invertsuiker 249
Wereldproductie 251

INSEKTICIDEN

Pennap-M 13
Bijen vergiftigd in Lauwersmeer? 51
Toename productie en verkoop pesticiden in Amerika 167

KLIMAAT

Honingoogst in bebouwde gebieden 44
Een echter winter 115
Koud voorjaar 116, 206

LITERATUUR

Thun - Imkerkalender 2
Zander/Maurizio - Der Honig 43
Joyrish - Die Welt der Bienen 68, 69

De Roever - Bijen en bijenhouden 113
Speelziek - Beste bijen 174
Zonderwijk - De bonte berm 217

MEDE

Odin en de honingwijn 39

ONDERWIJS/INSTRUCTIE

Cursussen 8, 31, 61, 185, 218, 233, 256
Te weinig bevoegde leraren bijenteelt? 38
Oogstlieden gevraagd 48
Eerste Noordhollandse studiedag 55, 151
De volgkaskast, een ideale leskast 72
Examen Praktisch Imker 91, 173
Opl. asp.-honingkeurmeester/-es 91, 218, 255
Onderwijsdag Wageningen 185, 218, 255
Contactorgaan voor Bijenteeltleraren 185

PERSONALIA

Aarst, J. van † 30
Brink, A. T. van den † 31
Campen, W. M. 105, 245
Feekes, dr. ir. W. † 89
Geskes, R. H. 105
Maagendans, H. G. † 203, 219
Ridder van Rappard, mr. R. J. 219
Root, A. I. 115

PROPOLIS

Gezondheidspreparaat 115
Toepassingen 190

REIZEN

Vervoersverbod voor bijen in Z-Limburg 8, 89, 112
Reizen met bijenvolken 31
Bijen vergiftigd in Lauwersmeer? 51
Reizen naar de Flevopolder 61
Reizen naar de wiig, een voordelige zaak 73
Vraag- en uitroeptekens 76
Plaatsing van bijenvolken bij het fruit 77
Wijziging vervoersbeschikking 89, 112, 210
Reizen naar het koolzaad, een voordelige zaak 94, 156
Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders 109, 239
Weer heidehoning van de Hoge Veluwe 112, 157
Vervoersverbod voor bijen in N-Ned. 210
Mieren bedreigen veldstal op de heide 212
Reizen met geopend vliegkat 234
Heidehoning, vergeet het maar! 236
Vliegkat, -opening of -spleet 243

STUIFMEEL

Een suikerpraatje 155
Nog eens stuifmeel 234

TEELT

De gekroonde, vleugellamme moer 4
Het meerkoninginnensysteem volgens de methode Père Dugat 8
Voedselstrategie 12
Het oude vraagstuk: importeren of selecteren 41
Jaarverslag 1978 Bevr.station Sch'ooig 62
Opnieuw: welk ras? 70, 124, 171, 187
Kon.teelt in het buitenland 90, 99, 114
Symposium Koninginneteelt Wageningen 161, 218, 223, 246
Anderen zien het zo 188
Over bijenrassen gesproken 189
Dia-serie en boek K.I. 234

VERENIGING

Nieuwjaarswoord Alg. Voorz. 3, 72
Adressen HB 6
Notulen HB-verg. 7, 64, 87, 111, 159
Bijenhuis 8, 62, 63, 110, 157, 161, 206
Verkiezing HB-leden 8, 62, 181, 288, 245
Publiciteit/Voorlichting 13, 88, 161, 245
Jaarverslag/Begroting 32, 34, 135
Coll. bijenverzekering 60
Comm. Nazien boeken 61, 64, 111, 134
Nieuwe afdelingen 63
Alg. Ledenverg. 63, 109, 119, 133, 245
Afdelingsperiodieken 62, 136
Pensioenreg. personeel 63, 110, 161
Statuten/Huish.regel. 62, 63, 111, 137, 160, 228, 245
Ereleden 63, 110, 245
Ledenbestand 62, 136
Vaststelling quorum 63, 64, 111, 135
Bevr. station Sch'ooig 62, 137, 161
Afdelingsjubilea 88, 150, 245
Suiker 109, 159, 160, 161
Beleid HB 109, 134
Afd. bijenstand/-gebouw 157, 173, 198
Bedrijfsraad 160
Onkostenvergoeding 160
Commissies 161, 245
Comm. Onderwijs 161
Comm. Honing 161, 255
Redactiecomm. 161, 206
Comm. Kon. teelt
Juridische comm. 161
Comm. norm. Spaarkast 161
Landbouwschap, afd. Bijenteelt 227
Uitloting obligaties 228
Organisatie Imkersdagen 245

VIJANDEN

Beer 215
Bijenwolf 129, 139
Meeuw 50
Mier 212
Wasmot 99

VOLK

Maximaal wintergebruik? 16
Bijen rond de vliegspleet 25, 201
Maatregelen in voor- en najaar 27
Voedselcommunicatie 40
Voorjaarsontwikkeling 59
De aanloop tot de slag om voorjaarshoning 85
Chlorella, een aanvullend bijenvoedsel 90
De vochtigheidsgraad in het broednest 90
Dierkwellingen in de bijenhouderij 125, 193, 256
Een suikerpraatje 131, 155
Afvliegen en broed overhangen 164
Eitjes boven het rooster 168
Darrenslacht 170
De carbollap 172
Koningin en stress 172, 187
Een maximale opbrengst 214
Weinig bijenvolken doodgevroren 229
Voedsterbijen 234
Het inballen van de koningin 235
Proefneming met invertsuiker 249

WAS/KAARS

Overdadig licht 156
Zuinigheid met vlijt 213
Kunstraat 257

WATER

Een schone bijenkroeg 29
De waterbehoefte van een bijenvolk 49, 95
Het gedrag van waterhaalsters 75

WONING/MATERIALEN

Hechthout of vurehout 14
Een veldproef met zwermverhinderende „trosramen” 18
Hygiëne en ventilatie 28
De volglaskast, een ideale leskast 57, 72, 192
Kasttelers zijn republikeinen 78
De Feeka-kast 89
Welke kast kies ik? 95, 170
Commissie normalisatie Spaarkast 161
Korf-raadsels 213
Vliegkat, -opening of -spleet 243
Kunstraat 257

ZIEKTEN

Amoebenziekte 97
Mijtziekte 8, 89, 112, 205, 207, 210, 224
Nosema 9, 27, 29, 65, 100, 121, 140
Preventie/Bestrijding 161, 204, 227
Varroa 45, 66, 113, 169, 229
Verdwijnziekte 118

ZWERMEN

Een wilde zwerm 1
Een veldproef met zwermverhinderende „trosramen” 18
Spouwbijen 50, 190
Ze verstonden geen Chinees 51
De temperatuurregulatie binnen de zwerm 64
Zwermvangen door lawaai 169
Veluws tiendrecht op zwermen 180
Zwermperikelen 181
Een zwerm van tien pond 246
Imkerproblemen bij het zwermen 254

AFDELINGSNIEUWS

AKTIVITEITEN VAN DE AFDELINGEN

Afd. Haarlem: 18 jan. 1970 20 uur: Quiz ook voor familie en kennissen, waarbij prijzen te winnen zijn. In het gebouw "Scouting Haarlem", Parklaan 108a, Haarlem.

AFD. ASSEN

Op woensdag 19 september j.l. had in de Middelbare Landbouwschool in aanwezigheid van het bestuur de eindles plaats van de cursus Bijenteelt voor Gevorderden, georganiseerd door onze afdeling en gegeven door de heer R. H. Geskes uit Roden. Namens de Inspecteur van het Landbouwwonderwijs werd deze bijgewoond door de heer G. v. d. Sluis,

De geslaagden zijn:

Mevr. A. M. Nijs-Simon, en de heren V. A. van Halsema, S. J. Huisman, J. Kikkers, A. Kleve en H. J. Stel Assen, B. Greving Hijken, J. H. Klok, H. J. Kolkman Bovensmilde, H. G. Letteboer Rolde, Ir. A. M. Thole Pees ten H. Zoetelief te Elp.

Op donderdag 11 oktober j.l. had in de Middelbare Landbouwschool in aanwezigheid van het bestuur de eindles plaats van de cursus Bijenteelt voor Beginners, die werd gegeven door de heer J. H. Lubbers. De kennis van de 12 cursisten werd middels een pittige vragenlijst en een dia-serie danig getest. Alle 12 kursistenten konden na afloop terugzien op een geslaagde eindles.

De geslaagden zijn:

Mevr. S. K. Swinkels-Kayzer, Borger; Mej. C. Riep, en de heren W. R. Hoving, H. Peletier, A. Vorenkamp, Assen; P. van Beekum, Smilde; R. H. Bierling, Rolde; H. Ekhart en Th. L. G. v. d. Ham, Bovensmilde; J. Jager, Gieten; A. Koopman, Gasteren en H. Barkhof, Beilen. Na uitreiking van de Getuigschriften bood Mevr. Swinkels namens de cursisten de leraar met een toepasselijk dankwoord een envelop met inhoud aan.

Voor de in de tweede helft van november te starten

cursus voor gevorderden gaven zich inmiddels reeds 10 cursisten op.

Een nieuwe cursus voor Beginners, waarvoor zich reeds 14 cursisten hebben opgegeven, start o.l.v. de heer J. H. Lubbers in de tweede helft van februari 1980. Verder is het de bedoeling dat in november/december a.s. gestart wordt met een strokorf-vecht-cursus.

HONINGTENTONSTELLING

Op 24 en 25 oktober j.l. organiseerde onze Afdeling een honingtentoonstelling in café Marktzicht te Assen. Als jury fungeerden de hoofdkeurmeester de heer R. H. Geskes uit Roden en een negental assistenten. Zij beoordeelden 200 flacons vloeibare en gekristalliseerde honing, een 12-tal ramen raathoning, een 6-tal flacons brokhoning, enige secties raathoning en een 10-tal wasbodems.

Prijswinnaars:

In Klasse I, flacons vloeibare honing, gingen 4 eerste prijzen (100 punten) naar de heer B. v. d. Laan te Emmeloord en één naar de heer S. P. v. d. Vlas te Veenendam. Van de tweede prijs (99 punten) één naar de heer B. v. d. Laan, én naar de heer H. J. Stel te Assen en één naar de heer K. Koster te Ruinen. Van de derde prijs (98 punten) één naar de heer J. H. Klok te Bovensmilde en één naar de heer R. Kolk te Assen.

Klasse III, heidehoning, tweede prijs B. v. d. Laan, Klasse IV, secties zomerraathoning, 1e prijs B. v. d. Laan, Klasse IX, wasbodems van 1 kg, 1e prijs B. v. d. Laan en 2e prijs R. Harmberg te Groningen; wasbodems van meer dan 5 kg: 1e prijs de heer J. H. Klok te Bovensmilde.

Volgens de keurmeesters was de kwaliteit van de inzendingen over het algemeen zeer goed.

De belangstelling zowel uit de eigen vereniging als uit de regio was zeer groot.

Het bestuur dankt alle medewerkers, Juryleden en inzenders voor het welslagen van dit evenement. Gezien het succes van deze tentoonstelling heeft het bestuur

van de afdeling Assen besloten deze tentoonstelling jaarlijks te doen houden in de maand oktober.

J. H. Lubbers, secr.

AFD. BOSKOOP e.o.

Vrijdagavond, 28 september j.l. maakten 10 cursisten van de beginnerscursus de eindles van de beginnerscursus in de RMTS te Boskoop mee.

Door Jan de Frankrijker en Nico de Lange werden hen in het afgelopen seizoen de beginselen van het imkeren bijgebracht.

Tijdens de eindles werd de cursisten een vraagstuk van „pech-imker” KAREL PECHVOGEL nog eens voorgelegd. Dit vraagstuk, dat thuis al een keer was uitgewerkt, werd in twee groepen nogmaals onder de loupe genomen. Goede oplossingen werden door de woordvoerders gepresenteerd.

De geslaagden zijn: H. Ernst, Gouda; M. de Jong, A. Stolwijk en A. Keyzer, Boskoop; L. Klein-Hibma en J. van Rijn van Alkemade, Hazerswoude; R. v. d. Meer, Delft; A. van Montfoort, Nieuwkoop; G. van Viegen, Kamerik en C. Scheewe, Waddinxveen.

Van harte proficiat en welkom in onze imkersgelederen!
J. de Frankrijker.

AFD. BUNNIK-HOUTEN e.o.

Op 9 nov. j.l. werd de najaarsvergadering gehouden. De jaarstukken over 1978-1979 werden uitgebracht en goedgekeurd. Er was een batig saldo. Besloten werd de administratie in verband met de gewijzigde omstandigheden en ook de bemiddeling bij de fruitverhuur anders over te zetten. Ook de afdelingstatuten en het huishoudelijk reglement zullen door het bestuur onder de loupe genomen worden. De contributie voor 1980 werd vastgesteld op f 50,— incl. Bijnieuws.) Mevr. Kroes-Jasperse bracht verslag uit over de groepsvergadering Utrecht van 5 nov. j.l. en over de ziektebestrijdingsteams. De volgende bijeenkomst wordt gehouden op 19 dec. in De Engel te Houten. Na de pauze vertelde Jan Trip over zijn ervaringen met de koninginneteelt in 1979, welke bijzonder gunstig waren. Met geïnteresseerde leden zal dit voor 1980 in wat breder verband worden opgezet.
C.P.

AFD. EERBEEK

Op zaterdag 22 september werd voor de 71ste maal de honing- en bijenmarkt gehouden op het terrein van café-restaurant „De Korenmolen”. Deze werd georganiseerd door de imkersvereniging „Eensgezindheid”. Door het fraaie herfstweer en de grote bekendheid trok de markt ook dit jaar weer een groot aantal bezoekers.

Al ver voor het openingsuur hadden zich vele honderden voor de deuren van „de zoete inval” opgesteld om een stuk raathoning te bemachtigen. Voorzitter J. v. Reen memoreerde in zijn begroetingswoord het overlijden van de heer Maagendans, die tientallen jaren jury-lid was tijdens de Eerbeekse markt.

Een speciaal woord van welkom gold de heer I. J. Speelziek als alg. voorz., zo ook de muziekvereniging „Eendracht” die de markt traditie getrouw extra luister bijzette.

De voorzitter gaf een overzicht omtrent het honinggewin, het voorjaar was voor de imkers prima geweest met o.a. de vruchtbomen, het koolzaad was niet best geweest, en de heide had verstek laten gaan.

In totaal was er ondanks het vrij ongunstige drachtseizoen nog 500 pond raathoning aangevoerd en 3500 flacons. De honingkeuring werd verricht door de heren Ir. J. J. Pettinga en J. Duijvetter en de keuring van

bijenvolken door de heren Brouwer uit Dieren en Hamer uit Brummen.

Naast de voorlichtingsstand en die van imkersartikelen, waren weer diverse andere stands aanwezig die geen van alle over belangstelling hoefden te klagen. Een drietal sierkorven vervaardigd door de heer G. v. Amersfoort uit Loenen, trokken veel bekijks.

In en om De „Korenmolen” heerste de gehele dag een gezellige sfeer. Deze opnieuw zeer geslaagde markt werd besloten met de traditionele verloting.

G. G. J. Veesaert.

AFD. EPE

Voorzitter W. Groenewold kon namens de afd. Epe op 1 aug. j.l. vele imkers en niet-imkers verwelkomen op de 27ste Bijen- en Honingmarkt. Zoals gebruikelijk was ook dit jaar de Burgemeester weer bereid gevonden om de markt officieel te openen. Een bijzonder woord van welkom gold de jury, bestaande uit de heren H. G. Maagendans, J. Duijvetter, H. Bolsenbroek en J. v. 't Schip. Hoewel de heer Groenewold niet erg optimistisch was over de komende heidedracht was hij verheugd over het gestaag toenemen van het aantal leden. De hang naar de natuur en de gelegenheid die wordt geboden om bijteeltcursussen te volgen, zijn daar de oorzaken van.

Keuring:

De keuring verliep vlot. Voor wat betreft de kwaliteit van de volken was de jury vol lof. Dat is wel eens veel minder geweest. Bijzonder ingenomen was de jury over de zelfgemaakte kast van de eerste prijswinnaar. Uit het puntenaantal van de verschillende prijswinnaars bleek hoe weinig verschil er in de toestand van de volken was en hoe moeilijk het daarom was de prijswinnaars aan te wijzen. Een vooruitgang mag worden genoemd dat de prijswinnaars van volken nu ook een jury-rapport mee naar huis krijgen.

Resultaten:

	aanvoer:	verkoop:	prijzen:
Zomer- en voorj. honing (1020)	1020	890	f 4,50 - f 5,50
Heidehoning fl.	180	135	f 7,50
Raathoning	100	63	f 6,50 - f 7,50
	1300	1088	
Kastvolken	42	23	f 100,— tot f 125,—
Korfolken	70	17	f 50,— - f 100,—
Bijen op ramen	3	3	f 45,— (10 ramen)
	115	43	

Reclame

Door verschillende oorzaken is het inleidend bericht helaas niet in het Groentje opgenomen. Mede door de goede samenwerking met de plaatselijke VVV hebben er berichten gestaan in dag- en weekbladen en Toer

es mee (VVV-blaadje). De uitzendingen van Radio Oost en Van Gewest tot Gewest hebben er toe bijgedragen dat de markt bijzonder veel bezoekers trok.

Uitgeloopte prijzen:

Kastvolken: 1e prijs (55 punten) R. Huiskamp, Oene; 2e prijs (53 punten) J. v. d. Wetering, Epe; 3e prijs (35 punten) A. Kok, Epe.

Korfolken: 1e prijs (42 punten) A. Kok, Epe; 2e prijs (41½ punten) B. v. d. Laan, Emmeloord; 3e prijs (41 punten) J. v. d. Wetering, Epe.

Klasse I (Vloeibare honing)

1e prijs A (100 punten) B. v. d. Laan, Emmeloord

1e prijs B (99 punten) N. Noeverman, Ommen

1e prijs C (98 punten) A. Huiskamp, Epe

2e prijs (97 punten) J. Jansen, Borculo

B. v. d. Woerd, Zoelen

Klasse III (heidehoning fl.)

1e prijs A (100 punten) J. Dijkstra, Emmeloord;

B. v. d. Woerd, Zoelen

1e prijs E (99 punten) B. v. d. Laan, Emmeloord

Klasse IV raathoning

1e prijs B (99 punten) J. Jansen, Borculo

W. Bongers, secr.

AFD. GORSSEL e.o.

Voor de beginnerscursus onder leiding van de heer G. Brouwer te Dieren slaagden eind oktober j.l. de volgende kandidaten: mej. G. M. Heuvelman, H. Zijlstra, F. Wuestman, R. Weidgraaf, J. G. Wackwitz, D. J. Veldink, G. B. Theis, G. Schoolderman, G. Addink, H. J. van de Berg, N. H. Berndsen, J. Bergers, Th. Doevendans, J. Leuvenink, P. J. Nieuwdorp, H. J. Regelink en C. H. R. Reit.

De diploma's werden uitgereikt door het hoofdbestuurslid, de heer Meyerman.

A. Lefferts, secr.

AFD. HOOGVEEN

Op 9 oktober j.l., werd in "De Iemenhof" te Hoogveen de eindles gehouden van een beginnerscursus bijenteelt. Aan de volgende 12 deelnemers kon een getuigschrift worden uitgereikt: mevr. M. Badell en dhr. F. H. M. Veldman te Geesbrug; dhr. H. J. Benning te Echten; mevr. W. D. Brouwer-v. d. Westering te Zuidwolde; dhr. W. Dekker, dhr. M. Jansma, dhr. W. de Kok, mevr. A. C. Rekers-Spruit te Hoogveen; dhr. H. van Nuij te Nieuweroord, dhr. P. S. J. Stevens te Ruinerwold; dhr. H. C. Dingerdis te Stuifzand en dhr. W. de Vriese te Fluitenberg.

De cursus werd gegeven door de heer J. H. Lubbers te Assen.

L. Hester, secr.

AFD. LUNTEREN

't Is een historisch moment geweest, toen Mevr. Van Dijk op de laatste ledenvergadering (en tevens eindles voor de cursisten) de diploma's voor Gevorderd Imker uitreikte. Het was voor het eerst, dat onze afd. een cursus organiseerde met de afd. Ederveen v. d. A.N.I. Het was een goede cursus met een uitstekende onderlinge verstandhouding. Waarom ook niet?

Van de afd. Lunteren slaagden:

H. Bakkenes, H. Snellen, A. L. Bax, J. Stuye, C. de Koning, A. M. v. Triest, W. de Nie, W. Verwijs, H. Schut.

Van de afd. Ederveen v. d. A.N.I. slaagden:

L. v. Beek, mej. H. C. Gaasbeek, A. Jansen, B. Hazeleger, W. van Kessel, G. Heuff, M. Roelofsens, H. van Holland, A. M. van Triest, C. van Hunen.

Na dit officiële gedeelte vertoonde mevr. Van Dijk prachtige dia's van haar reis naar Israël. Aan het eind v. d. vergadering, gaf zij, tot onze grote spijt, te kennen i.v.m. haar leeftijd met lesgeven te willen stoppen. Vier jaar heeft zij in Lunteren de cursussen op een

voorbeeldige wijze verzorgd, waarvoor ook langs deze weg: Heel hartelijk dank!

R. v. Laar, secr.

AFD. UGCHELEN

In oktober deden de volgende leden van de afdeling examen bijenteelt. Mevrouw Campen behaalde met glans het diploma voor gevorderd imker. Zij kreeg het hoogste aantal punten ooit in Nederland behaald.

Verder werd het diploma voor gevorderd imker uitgereikt aan: J. G. Bestebroertje Sr., J. G. A. Bestebroertje Jr., W. Campen, F. van der Made en A. Steenvoorde.

Voor het getuigschrift bijenteelt voor beginners slaagden: mevrouw C. van Rhijn en de heren C. Grotenhuis, M. Plant en G. W. Post.

C. van Rhijn.

AFD. VOORNE-PUTEN

Op 28 sep. j.l. werd de eindles van de beginnerscursus gehouden in het dorpscentrum De Gaffelaar te Zwartewaai. Tevens werden op deze avond 5 van onze oudere leden onderscheiden met de verenigingsonderscheiding, daar zij al meer dan 25 jaar lid zijn.

De avond werd begonnen met de eindles van de cursus. Onder het toezicht oog van de heer J. Duyvetter werden alle cursisten met goed gevolg geëxamineerd door bijteeltlerares mevr. J. M. van Heest uit Delft.

De heer Duyvetter hield daarna een zeer toepasselijke toespraak over wat imkeren eigenlijk inhoudt. Na de pauze werden de getuigschriften uitgereikt aan: F. v. Eijk, Hellevoetsluis; Joh. de Vries, Vierpolders; L. van Doorn en W. van Doorn-van Gijsen, Geervliet; H. J. Denekamp, Spijkenisse, T. Nieuwold en A. G. Nieuwold-de Wit, Zwartewaai; L. K. Torreman, A. T. Huges, K. van Rij, J. Langendoen, Rockanje.

Vervolgens werden 6 leden die al meer dan 25 jaar lid van de afdeling zijn onderscheiden n.l.: J. van Buren, Chr. Eendenburg, W. Hazelbag uit Rockanje en J. de Jong, A. P. Moree en L. Padmos uit Oostvoorne.

De heer Moree kan niet aanwezig zijn en zal bij een andere gelegenheid gehuldigd worden. Het Hoofdbestuurslid, de heer M. W. v. d. Meulen speldde na een korte toespraak de jubilarissen het zilveren verenigingsembleem op.

Ter afsluiting van de avond werd een bijenfilm vertoond, gemaakt door de heer en mevr. van Heest over een bezoek aan de bijenmarkt te Veenendaal en het bevruchtungsstation op Schiermonnikoog.

K. van Rij, secr.

IN MEMORIAM

Op 12 oktober 1979 is op 82-jarige leeftijd overleden de heer

H. SISSINGH

Hij was vele jaren bestuurslid en later erelid van onze afdeling.

Zijn karakter kenmerkt zich door grote eenvoud en hulpvaardigheid.

Wij gedenken hem in dankbare herinnering.

Bestuur en leden
afd. Appingedam.

Op 27 september j.l. overleed op 70-jarige leeftijd ons zeer gewaardeerd medelid de heer

TH. MAHU

Hij was een enthousiast imker en een man met grote liefde en bewondering voor al wat leeft in de natuur.

Zij familie betuigen wij ons medeleven met dit plotselinge verlies.

Moge hij rusten in vrede.

Bestuur en leden
afdeling Hulst en Omstreken.

**Lees hoe
Nederland
er 30.000
hectare
natuurgebied
bij kreeg in:**

DE BONTE BERM

van Dr. P. Zonderwijk

Een fascinerend boek over de nieuwe Nederlandse wegbermen, die weer als vanouds bloeien. Een gewijzigd groenbeleid door de overheid zorgde voor dit wonder. We kregen er 30.000 hectare pure natuur bij. De grote man achter deze groene revolutie was Dr. P. Zonderwijk. Hij schreef er een uiterst interessant boek over en illustreerde dat met 282 kleurenfoto's.

Winkelwaarde *f* 29,90
Uw ledenprijs *f* 26,90

EEN UITGAVE
VAN
ZOMER & KEUNING
BOEKEN - EDE

Bestelbon Geldig van 10 december 1979
t/m 28 februari 1980

Deze bon inleveren bij de erkende boekhandel of sturen naar de Vereniging tot Bevordering van Bijenteelt in Nederland, Grintweg 273, 6704 AP Wageningen.

Ondergetekende bestelt hiermede

___ ex. van DE BONTE BERM voor de speciale prijs van *f* 26,90

Naam: _____

Adres: _____

Postkode/Woonplaats: _____

Handtekening: _____

337 - 043

DE GROOTSTE COLLECTIE BIJENBOEKEN VINDT U IN UW BIJENHUIS

NIEUW in de collectie is:

DE BONTE BERM door Dr. P. Zonderwijk

Een fascinerend boek over de Nederlandse wegbermen die door een gewijzigd groenbeleid weer als vanouds bloeien.

Ledenprijs tot 28 februari 1980 f 26,90

(zie bestelbon elders in dit nummer)

KORFVLECHTEN door Toon Brekelmans

Enig in zijn soort voor ieder die korfvlechten wil leren en zeer geschikt als cursusboek voor de korfvlechtcurssussen af bijenhuis voor f 13,90.

BIJENHUIS - WAGENINGEN

GEOPEND iedere werkdag van 8.00 — 12.00 uur en van 13.30 — 17.30 uur.

's Zaterdags van 9.00 — 12.30 uur.

GRINTWEG 273, Postcode 6704 AP

Giro 82.32.76, Telefoon 08370 - 1 28 63

ATTENTIE: BIJENHUIS GESLOTEN

vanaf **24 december 1979** t.m. **1 januari 1980**

Geld is vaak niet het enige probleem.

Wij helpen.

Geld werpt vragen op.

Vragen over sparen, lenen, beleggen,
hypotheeken...

De ABN is ervoor om die vragen
te beantwoorden. Om u te adviseren.
Over geld net zo goed als over
verzekeringen en vakanties. Vragen
staat vrij bij de ABN. Komt u daarom
eens praten.

ABN Bank